DUTCH BIRDING

VOLUME 16 • NO 1 • 1994

Dutch Birding

Internationaal tijdschrift over Palearctische vogels

Hoofdredacteur Arnoud van den Berg (023-378024)

Adjunct hoofdredacteur Enno Ebels (030-961335)

Uitvoerend redacteur André van Loon (020-6997585)

Fotografisch redacteur René Pop (010-4508879)

Redactieraad Marc Argeloo, Ferdy Hieselaar, Graham Holloway, Peter Meininger en Frank Rozendaal

Redactie-adviesraad Christine Barthel (Duitsland), Peter Barthel (Duitsland), Gerald Driessens (België), Klaas Eigenhuis (Nederland), Dick Forsman (Finland), Ted Hoogendoorn (Nederland), Lars Jonsson (Zweden), Killian Mullarney (Ierland), Hans Schekkerman (Nederland), Hadoram Shirihai (Israël) en Peter Symens (Saudiarabië)

Redactie: Dutch Birding, Postbus 116, 2080 AC Santpoort-Zuid, Nederland (fax 023-376749)

Fotoredactie: Dutch Birding, p/a René Pop, Floris Burgwal 54, 2907 PH Capelle aan den IJssel, Nederland

Abonnementenadministratie: Dutch Birding Association, p/a Anja Nusse, Symfoniestraat 21, 1312 ET Almere, Nederland

Bestuur: Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Nederland

Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna: CDNA, Postbus 45, 2080 AA Santpoort-Zuid, Nederland

Redactiemedewerkers Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Hans Gebuis, Hans van der Meulen, Peter de Rouw en Jaap Schelvis

Productie en lay-out André van Loon en René van Rossum

Advertenties Peter Meijer (03480-31905, fax 03480-20394)

Abonnementen 1994: NLG 52.50 (Nederland), BEF 1150.00 (België), NLG 60.00 (overige landen binnen Europa) en NLG 70.00 (landen buiten Europa, luchtpost). Girorekening (Nederland) 01 50 697; girorekening (België) 000 1592468 19; bankrekening 54 93 30 348 van ABN•AMRO (Bilthoven). Alle rekeningen zijn ten name van de Dutch Birding Association.

Dutch Birding is een tweemaandelijks tijdschrift met nummers in februari, april, juni, augustus, oktober en december. Het publiceert originele artikelen en mededelingen over morfologie, systematiek, voorkomen en verspreiding van vogels in de Benelux, Europa en elders in het Palearctische gebied. Het publiceert tevens bijdragen over vogels in het Aziatisch-Pacifische gebied en andere gebieden.

De Nederlandse, Engelse en wetenschappelijke vogelnamen volgen: de *Lijst van Nederlandse vogelsoorten 1994* door A B van den Berg (1994, Santpoort-Zuid); *The 'British Birds' list of English names of Western Palearctic birds* door British Birds (1993, Blunham); de door C S Roselaar samengestelde lijst in de *Geillustreerde encyclopedie van de vogels* door C M Perrins (1991, Weert); en *Distribution and taxonomy of birds of the world* door C G Sibley & B L Monroe Jr (1990, New Haven).

Manuscripten behoren te worden uitgevoerd in machineschrift met een dubbele regelafstand en een ruime marge aan beide zijden. De tekst dient bij voorkeur tevens op diskette te worden ingeleverd (in Macintosh of in MS-DOS format). Meer informatie hierover is verkrijgbaar bij de redactie.

Een lijst met tarieven voor de betaling van auteurs, fotografen en tekenaars is verkrijgbaar bij de redactie.

Dutch Birding Association

Bestuur Gijsbert van der Bent (voorzitter, 01718-13606), Chris Quispel (secretaris, 071-124825), Arnold Veen (penningmeester), Arnoud van den Berg, Roy de Haas en Peter Meijer

Bestuursmedewerkers Theo Admiraal, Gerald Driessens, Ron van den Enden, Hans Gebuis, Ger Meesters, Anja Nusse, Ferry Ossendorp, Wim van der Schot en Kees Tiemstra

Dutch Birding Travel-reports service (DBTRS) Dirk de Moes, Postbus 94, 3956 ZS Leersum, Nederland (03434-57501)

Telefoonlijnen Nederland: 06-320 321 28 (vogellijn 50 cpm); 078-180935 (inspreeklijn); België: 03-4880194 (vogel- en inspreeklijn)

Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA)

Leden Edward van IJzendoorn (voorzitter, 023-391446), Karel Mauer, Jan van der Laan, Kees Roselaar, Jelle Scharringa (secretaris, 030-532801), Hans Schekkerman, Gerard Steinhaus en Wim Wiegant (archivaris)
De CDNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie

© 1994 Stichting Dutch Birding Association. Het copyright van de foto's en tekeningen blijft bij de fotografen en tekenaars. ISSN 0167-2878.

Drukkerij Albédon/Klop BV, Postbus 3211, 2220 CE Katwijk, Nederland

AVOCET ORNITOURS to HUNGARY

9-days tours between 11 March and 1 December 1994
to the Hungarian Great Plane.
6 - 8 persons only, with experienced Hungarian ornithologists

heron colonies
•
Red-footed Falcon-colony
•
masses of shorebirds
•
rare birds from Asia
•
bustards, cranes and geese in the Puszta

Only £400

Ask for our brochure:
Avocet Deposit Company
Derkovits fasor 102
Szeged, HUNGARY - 6726

architectura+natura
international booksellers

Leliegracht 44 – 1015 DH Amsterdam-C
Telefoon 020-6 23 61 86 – Holland

- Kompandium der Vögel Mitteleuropas
  Einhard Bezzel 2-delig **ƒ 251,40**
- Black Eagle
  Valery Gargett **ƒ 143,00**
- Peregrine
  Emma Ford **ƒ 144,00**
- The Kestrel
  Michael Shrubb **ƒ 34,65**
- The Oxford dictionary of British Bird names
  W.B. Lockwood **ƒ 26,30**
- Vogelnamen
  Raimar Bernard **ƒ 37,25**
- Bird Migration
  Peter Berthold **ƒ 62,15**
- The Birdwatcher's Yearbook 1994
  J.E. Penderton **ƒ 46,70**
- Crows and Jays identification guide
  Steve Madge en Hilary Burn **ƒ 86,15**

KIES VOOR EEN PROFESSIONELE AANPAK

VEEL BUITEN IN REGEN OF STORM?

In een Beveruitrusting blijf je warm en droog bij:

- **Waterdichte en toch ventilerende jacks en broeken**
- **Behaaglijke, sterke fleecetruien**
- **Speciale steungevende rubberlaarzen**
- **Rugzakken voor zware tochten of dagtourrugzakjes**
- **Lichtgewicht tenten**
- **Boeken, landkaarten, reisgidsen, slaapzakken, bergschoenen, fototassen, fietstassen, etc.**

Meer informatie of de katalogus bel dan even 070-3883700

BEVER® ZWERFSPORT
OUTDOOR INNOVATORS

Den Haag 2521 AB Calandplein 4, Rotterdam 3031 AA A. de Ruyterweg 33-35, Utrecht 3521 GR Balijelaan 12, Arnhem 6811 LS Utrechtsestraat 5, Haarlem 2013 DC Zijlweg 63, Breda 4818 5G Wilhelminastraat 22, Apeldoorn 7311 LA Brinklaan 45, Hilversum 1211 KL Havenstraat 16, Bever Boek en Kaart 2521 AB Calandplein 4, Bike & Hike Centre, Woldmeentherand 11, 8331 JE Steenwijk

DUTCH BIRDING SERVICE KIJK EN VERGELIJK !

DUTCH BIRDING in samenwerking met SIGHTS OF NATURE

BAUSCH & LOMB ELITE LEVENSLANGE GARANTIE	**NLG**
10 x 42 (rubber) lederen etui	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
8 x 42 (rubber) lederen etui	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
LEICA 30 JAAR GARANTIE	
10 x 42 BGA (rubber) + speciale tas	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
ZEISS WEST 30 JAAR GARANTIE	
10 x 40 BGAT (rubber) + speciale tas	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
7 x 42 BGAT (rubber)	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
8 x 56 BGAT (rubber)	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
15 x 60 BGAT (rubber) kompleet	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
10 x 25 B + speciale tas	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
8 x 20 B	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
OPTOLYTH 30 JAAR GARANTIE	
Alpin 10 x 40 (rubber) + speciale etui	845
Alpin 10 x 50 (rubber) + etui	950
Alpin 12 x 50 (rubber) + etui	970
Alpin 8 x 40 (rubber) + speciale tas	745
Touring 10 x 40 BGA (rubber) + speciale tas	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
Touring 7 x 42 BGA (rubber) + speciale tas	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
Royal 9 x 63 (rubber)	1495
Telescoop TBS 80 (groen rubber) body	1626
20 x WA lens	425
30 x WA lens	485
22 x 60 zoom	577
Telescoop TBS 80 (groen rubber) fluorite	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
OPTICRON 5 JAAR GARANTIE (JAPANS)	
10 x 40 ZWCF (rubber) WA	355
10 x 50 ZWCF (rubber) WA	365
8 x 42 ZCF Dioptron WA	595
10 x 42 ZCF Dioptron WA	595
10 x 50 ZCF Dioptron WA	625
Telescoop (45°, 60 mm) + 20-60 x zoomlens	1045
JAPANSE / RUSSISCHE VERREKIJKERS	
8 x 30 Tento USSR + etui	110
20 x 70 ZCF + etui	625
7-15 x 35 ZCF + kompas	335
8 x 21 mini (rubber) + kompas	315
STATIEVEN	
Slik SL 67	495
505 QF (3800 gram)	538
Slik SEC 16 (met pistoolgreep, 2800 gram)	415
Autoraamstatief	135

Prijzen mv. BTW en porto *Wijzigingen voorbehouden*

INFORMATIE: ROY DE HAAS ☎ 036 - 5362819

Bovenstaande artikelen kunnen besteld worden door het vereiste bedrag over te maken op giro 4148343 tnv Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Nederland, ovv het/de gewenste artikel(en). De bestelling wordt binnen drie weken goed verpakt per post thuisbezorgd.

Field identification of Dunn's, Bar-tailed Desert and Desert Larks

Hadoram Shirihai

Three lark species of the Middle East and northern Africa, ie Dunn's *Eremalauda dunni*, Bar-tailed Desert *Ammomanes cincturus* and Desert Larks *A deserti*, are easily separated but nevertheless often confused because they have been insufficiently described and depicted in the literature. I studied the three species in the field in Egypt (Sinai) and Israel (Arava and Negev) and examined skins at the Natural History Museum, Tring, UK, and in the collection of Tel Aviv University, Tel Aviv, Israel (cf Shirihai et al 1990, Shirihai 1991). The following information is useful for identifying the species throughout their distribution ranges almost all-year round.

Dunn's, Bar-tailed Desert and Desert differ from other Western Palearctic larks by the usually uniform sandy or rusty upperparts and the absence of a contrasting plumage pattern, distinctive head pattern or crest. The upperparts and heads of most other Western Palearctic larks have dark-centred and pale-edged feathers forming a streaked pattern as well as a more intricate head pattern. They also differ in structure, having proportionally longer legs, a smaller body, a shorter tail and a larger more rounded head. Therefore, there should be no problem in separating them from other larks, except perhaps from some Short-toed *Calandrella brachydactyla* or Lesser Short-toed Larks *C rufescens*.

Dunn's differs from Bar-tailed Desert and Desert by having faintly streaked upperparts, a much stronger bill and almost no primary projection. On the basis of these differences, Dunn's is placed into the monotypic genus *Eremalauda*.

As in most larks, both juveniles and adults undergo a complete moult to winter plumage and there is almost no difference between adult and first-year plumages. The three species show hardly any sexual dimorphism in plumage.

Dunn's Lark

SIZE & STRUCTURE Larger than Bar-tailed Desert and smaller than Desert. Larger individuals resembling Desert and smaller ones Bar-tailed Desert. Structure more similar to that of *Melanocorypha* species than to structure of *Ammomanes* species. Head and bill disproportionately large and body dwarfish, tail and wing short. Almost no primary projection because of long tertials, wing-tip not exceeding tertials more than 3 mm. Leg, especially tarsus, long, giving bird tall and upright appearance. Large bill and short tail. Compared with Desert, bill stronger and coarser; length generally about same but base thicker and bill broader and rounded at tip. Compared with Bar-tailed Desert, bill much longer, thicker and broader. In flight, small lark with dwarfish body and short square tail and short rounded wings.

HEAD Forehead and crown pale sandy with blackish-brown specks or shaft-streaks. Nape greyish-sandy with blackish-brown shaft-streaks. Head pattern complex. Prominent whitish eye-ring merging with broad sandy-tinged supercilium starting above eye and continuing to behind ear-coverts. Anterior and lower portions of eye-ring bordered with blackish, enhancing 'spectacled' look, with additional blackish-brown flecking forming often prominent moustachial stripe and thin eye-stripe behind eye. Ear-coverts sandy to rust-tinged, often somewhat streaked and with pale spot immediately behind dark moustachial stripe. These facial features vary, being less well-defined in many individuals. Submoustachial stripe whitish; some individuals also have thin malar stripe. Throat whitish.

UPPERPARTS Sandy-brown, feathers with dark rusty-brown centre and diffuse edges, forming rough and streaky pattern. Rump and uppertail-coverts rusty-brown with more delicate streaking.

UNDERPARTS Whitish. Side of breast, flank and undertail-coverts faintly tinged with pale buff or sandy. Belly with almost no buff or sandy tone. Some individuals with varying amount of dark brown streaking on breast, in others breast unstreaked.

WING Wing-coverts and tertails with dark reddish-brown centre and diffuse pale rusty-brown to sandy edges. Tertials almost completely covering sandy-reddish-brown remiges; primary-tips black or dark brown, only one or two closely spaced visible beyond tertials. Wing usually rusty compared with upperparts.

TAIL When closed, appearing uniform sandy-brown from above, black from below. Central rectrices pale sandy-brown, outer ones black.

[Note that there is seasonal variation. Above description refers to fresh autumn plumage. In spring (from about March), many individuals are fairly worn and their general coloration is sandy-grey. Rusty feather-centres on upperparts less noticeable as well as distinctive head pattern.]

BARE PARTS Orbital ring grey. Iris dark brown. Bill uniform horn-pink, only culmen having slightly deeper, darker tone. In spring, bill becoming somewhat darker, culmen and tip being darker than in autumn. Leg fleshy-pink with paler toes; claws horn-coloured.
IN FLIGHT When partially spread, tail from above black with pale brown central rectrices. Short rounded wings with black tip. From below, appearing as small lark with short square tail. When high in sky, tail looking black with thin white sides and tip.
BEHAVIOUR Movements on ground strongly resembling those of Bar-tailed Desert. Runs very fast while splaying legs out to side, halting every few decimetres. Stabs vigorously at ground, often 'spraying' sand to either side.
VOICE Flight call drawn-out, strident but soft *wazz*. Song on ground ripply, somewhat resembling that of *Calandrella* lark, also flutters up to hover at height of c 20 m from ground, emitting deep whistles and rattling calls (cf Shirihai 1991).

Desert Lark

SIZE & STRUCTURE Larger than Dunn's and considerably larger than Bar-tailed Desert. More robust than Dunn's and Bar-tailed Desert. Fairly flat-topped angular head with long pointed bill. Long primary projection, 1/2-2/3 length of tertials, usually with four primaries extending beyond tertials. Long tail.
HEAD Upperhead and ear-coverts almost uniform grey-brown or sandy-brown. Eye-ring diffuse and inconspicuous. Lore greyish or whitish. Eye-stripe often diffusely darker than surrounding area. Throat sandy-grey, paler than upperhead. Many show indistinct streaking on throat and upper breast.
UPPERPARTS Same colour as upperhead. Rump and uppertail-coverts slightly more rusty.
UNDERPARTS Pale and predominantly suffused with sandy, pinkish-brown or sandy-buff, contrasting with sandy-grey throat and paler undertail-coverts.
WING Upperwing-coverts same colour as upperparts but base and centre of feathers slightly darker than edges and tip. Inner webs (as well as near-shaft area of outer webs) of tertials dark brown; outer webs largely sandy or rusty. Tertials almost completely covering remiges; latter brown with rusty outer webs, forming long narrow panel on folded wing. Usually, four primary-tips visible beyond tertials, dark brown with narrow pale fringes when fresh.
TAIL When closed, dark brown from above; edges of rectrices rusty-tinged. Dark distal half grading into paler base. From below, appearing uniform grey with rusty edges.
[Note that there is seasonal variation. Above description refers to fresh autumn plumage. In spring, plumage more worn and feather pattern less clear.]
BARE PARTS Orbital ring dark grey; iris dark brown. Upper mandible and tip of bill dark grey or black; basal 2/3 of lower mandible yellowish, often to conspicuous degree. Leg greyish-brown, lacking yellowish-fleshy tone of Dunn's and Bar-tailed Desert; claws darker grey-brown than in Dunn's.
IN FLIGHT Tail long and wing slightly longer and broader than in Dunn's or Bar-tailed Desert. From above, tail dark, becoming gradually paler and rustier towards base. Wings showing almost none of dark contrasting tip found in Dunn's or Bar-tailed Desert. From below, almost uniform.
BEHAVIOUR Movements on ground much slower than in Dunn's or Bar-tailed Desert. Wanders around in various directions rather than moving in straight line, unlike constant run-and-stop behaviour typical of Bar-tailed Desert.
VOICE Flight call weak whistled *thup* or *swoop*. Song trilling *tsop-up*, often resembling that of Long-billed Pipit *Anthus similis*. Sings primarily from ground or in low descending flight, often made from hill tops while singing.

It should be pointed out that there is much variability in size, bill length and structure between individuals, between populations and between subspecies. These differences are often associated with soil colour or rock type in their habitat. For example, *A d katharinae*, which breeds in a rocky mountainous region in central Sinai, has a short wide bill and is smaller than *A d deserti* or birds approaching *A d isabellina* from the Negev, which are large and have a long pointed bill. Such differences should not present identification problems, however, since even small-billed individuals retain their typical body shape, markedly different from that of Bar-tailed Desert and Dunn's.

More than 15 subspecies have been described. The differences between the subspecies are very small and sometimes artificial and, as already pointed out, often resulting from adaptation to soil colour or rock type. The subspecies can be grouped into three types which might represent the actual subspecies (Cramp 1988, Hollom et al 1988).

Bar-tailed Desert Lark

SIZE & STRUCTURE Smaller than Dunn's and considerably smaller than Desert; as large as Lesser Short-toed. Leg long and tail short although latter appearing longer because of short wing. Primary projection short, c 1/3 length of tertials. Difference in bill size characteristic. Bill much shorter and more slender than in Desert,

FIGURE 1 Desert Lark / Woestijnleeuwerik *Ammomanes deserti*, Bar-tailed Desert Lark / Rosse Woestijnleeuwerik *A cincturus* and Dunn's Lark / Dunns Leeuwerik *Eremalauda dunni* (top to bottom) in fresh plumage *(Killian Mullarney)*

1 Bar-tailed Desert Lark / Rosse Woestijnleeuwerik *Ammomanes cincturus*, Eilat, Israel, March 1990 *(René Pop)*
2 Bar-tailed Desert Lark / Rosse Woestijnleeuwerik *Ammomanes cincturus* (upper) and Dunn's Lark / Dunns Leeuwerik *Eremalauda dunni*, Arava, Israel, November 1988 *(Hadoram Shirihai)*

3 Dunn's Lark / Dunns Leeuwerik *Eremalauda dunni* (left) and Desert Lark / Woestijnleeuwerik *Ammomanes deserti*, Israel, winter of 1988/89 *(Hadoram Shirihai)*

4 Dunn's Lark / Dunns Leeuwerik *Eremalauda dunni*, Arava, Israel, November 1988 *(Hadoram Shirihai)*

5 Desert Lark / Woestijnleeuwerik *Ammomanes deserti* (left) and Bar-tailed Desert Lark / Rosse Woestijnleeuwerik *Ammomanes cincturus*, Israel, winter of 1988/89 *(Hadoram Shirihai)*

6 Desert Lark / Woestijnleeuwerik *Ammomanes deserti*, Eilat, Israel, March 1990 *(René Pop)*

appearing less pointed at tip. Head rounder and forehead higher. General impression and proportions also affected by weather conditions. In (cold) mornings looking more dumpy and compact (ie, smaller and shorter-legged) but in hot weather more attenuated, sleek and 'leggy'.

HEAD Forehead and crown brown or sandy-grey with dark brown shaft-streaks, discernible only at close range. Nape slightly greyer. Ear-coverts somewhat rustier-brown than forehead and crown. Eye-ring whitish, fairly wide and clear-cut. Short supercilium extending from wide whitish eye-ring. Extent of supercilium varying between individuals, lacking in some; variation in supercilium caused by fact that crown-feathers often retained in fresh plumage, covering supercilium, or due to wear of head-feathers during summer. Lore, throat and side of neck whitish, often cleaner and less streaked than in Desert, creating impression of more clearly defined ear-covert patch. Moustachial and malar stripes variable in strength, latter often lacking.

UPPERPARTS Uniform sandy-grey, some individuals having scapulars slightly rustier-tinged than mantle; in some, also scapulars with dark brown shaft-streaks, discernible only at close range. Rump and uppertail-coverts rusty.

UNDERPARTS Breast and flank sandy with slight buff tinge. Some individuals delicately striped pale brown on upperbreast or just on side of breast. Belly and undertail-coverts whitish.

WING Centre of tertials on inner and outer webs rusty with diffuse sandy edge; greater coverts (especially innermost) and some of inner median coverts rusty-tipped. Remiges with rusty outer web, forming rusty wing-panel, contrasting with sandy upperparts. Remiges rusty, with clear black tips to p2-6, of which three to four forming black contrasting wing-tip extending beyond tertials.

TAIL When closed, rusty from above, with black distal 1/3 forming wide black terminal band. From below, sandy-buff with thin black trailing edge.

BARE PARTS Orbital ring dark grey. Iris dark brown. Bill uniform pinkish-flesh; culmen somewhat darker. Leg fleshy-brown with slight reddish tinge; toes dark brown; claws pale brown.

IN FLIGHT From above, black tips to rusty rectrices and remiges clearly visible. From below, wing-tips, trailing edge of wing and tip of tail appearing black.

BEHAVIOUR Quickest and liveliest on ground of all three larks, making quick dashes of few decimetres with splayed legs and halting resolutely.

VOICE Flight call soft hoarse *twer* or *werr*. Song different from that of other two species. Simple rythmically repeated two-note arrangement, with quality recalling sound of iron gate swinging in wind: *troo-lee, troo-lee*, second note rising and more audible at long range.

Separation

For birders with little field experience with Dunn's, Bar-tailed Desert and Desert Larks, it is always recommended to check all characters and not to rely on just one or two. A combination of behaviour, size, structure and colour of bill, primary projection, pattern of tail, back and face, and call will permit certain identification of each of these species.

Desert from Dunn's Lark

1 Desert's bill is long and pointed; the upper mandible and the tip of the lower mandible are dark grey or black, the lower mandible except for the tip is distinctly yellowish. Dunn's bill is broad and thick and more rounded at the tip, and almost uniform horn-pink. *2* Desert has a long primary projection. Dunn's almost none. *3* Desert's upperparts are almost uniform in colour. Dunn's upperparts are streaked. *4* Desert has an almost uniform tail, the dark distal half grading into the pale base. Dunn's central rectrices are pale sandy-brown contrasting with the black outer ones. *5* Desert has a rather plain head. Dunn's has a distinctive head.

Bar-tailed Desert from Desert Lark

1 Bar-tailed Desert has a short slender and pinkish-flesh bill, with the culmen somewhat darker. Desert's bill is longer and thicker, with most of the upper mandible and the tip of the lower mandible dark; the lower mandible is always

TABLE 1 Measurements (mm) of Dunn's *Eremalauda dunni*, Bar-tailed Desert *Ammomanes cincturus* and Desert Larks *A deserti* trapped in Israel (Arava and Negev). Bill depth and bill width measured across rear of nostrils

	E dunni eremodites (n=7)		*A cincturus carnicolor* (n=20)		*A d deserti* (n=20)	
	mean	range	mean	range	mean	range
Wing	91.4	84.0-95.5	91.3	87.0-96.0	99.0	93.0-108.0
Tail	54.6	49.0-56.0	53.8	51.0- 7.0	63.0	58.0- 57.0
Bill (to skull)	16.4	16.3-16.7	12.9	11.7-13.8	17.3	16.0- 19.8
Bill depth	6.4	5.8- 7.0	4.7	4.4- 5.1	6.0	5.6- 6.8
Bill width	6.2	6.1- 6.6	5.1	4.6- 5.7		
Tarsus	21.9	21.5-22.4	21.5	20.9-22.5		

fleshy-yellow. *2* Bar-tailed Desert has a short primary projection, only 1/3 the length of the tertials, and only the black tips of two or three primaries extend beyond the tertials, contrasting with the rest of the wing. Desert's primary projection is longer, 1/2-1/3 the length of the tertials, and usually four primaries extend beyond the tertials without much contrast. *3* Bar-tailed Desert's tertials and inner wing-coverts have rufous centres which form a rufous wing-panel contrasting with the rest of the wing and upperparts. Desert has less rusty wings and the inner webs of the tertials are always dark brown as opposed to the large sandy area on the outer webs. *4* Bar-tailed Desert's tail is rusty (above) or sandy-rusty (below) and there is a contrasting broad black tail-band. Desert's tail is also rusty above and darker towards the tip but the distinction between the two tones is much more gradual. *5* Bar-tailed Desert's lore is whitish. Desert shows a dark loral line across the greyish or whitish lore. *6* Bar-tailed Desert's belly is whitish. Almost all of Desert's underparts, including the belly, are uniform and suffused with sandy, pinkish-brown or sandy-buff, strongest on the flanks.

Dunn's from Bar-tailed Desert Lark

1 Dunn's bill is long, stout and heavy. Bar-tailed Desert has a much smaller bill. *2* Dunn's central rectrices are pale sandy-brown, contrasting with the black outer ones. Bar-tailed Desert has a rusty (above) or sandy-rusty (below) tail with a broad black tail-band. Furthermore, the differences described under *2*, *3* and *5* above for Desert and Dunn's apply equally to Dunn's and Bar-tailed Desert.

Separation from other larks

There should be no problem in separating them from other Western Palearctic larks. This is especially true for Desert and Bar-tailed Desert, with their almost uniform sandy-brown/greyish plumage. Some Dunn's have clearly streaked upperparts and can be confused with *Calandrella* larks. Dunn's differs from Lesser Short-toed by the big heavy bill and short primary projection. It differs from Short-toed in the colour and shape of the bill, Short-toed having a paler, narrower and more pointed bill with a dark tip. Some Short-toeds have dark patches on the sides of the breast and a longer tail. No *Calandrella* lark has uniform pale sandy upperparts, they are always more streaked. Short-toed and Lesser Short-toed have a different tail pattern as well.

Distribution and habitat

Dunn's has a disjunct distribution occurring across the southern Sahara (*E d dunni*) and in Saudi Arabia and Jordan (*E d eremodites*). It is a partial migrant or nomadic outside the breeding season. Individuals trapped in the Arava, Israel, in 1988-89 were identified as *E d eremodites*, based on measurements (Shirihai 1991). They are likely to have originated from the breeding grounds in north-western Saudi Arabia, several 100 km from the Israeli border. In Israel, it is rare and occurs irregularly between October and May (during 1978-88, it was observed only six times in Israel). However, between November 1988 and June 1989, an invasion of 100s of individuals of this species took place in the Arava where it also nested (Shirihai 1991).

Desert prefers badlands, desert highlands or rocky desert and is also found in wadis in desert and semi-deserts. The other two species, in contrast, are found almost exclusively in arid desert. Dunn's prefers 'hamada'-type plateaus and open mouths of wadis with low grasses, annuals and desert bushes. Bar-tailed Desert inhabits more open areas, preferring more sandy soils; it can also be found on slopes of sand dunes and in coastal alluvial areas with little or sparse vegetation. Dunn's and Bar-tailed Desert can be found in mixed winter flocks; they can also be found breeding next to each other. Outside the breeding season, Desert is found in small flocks of three to seven individuals, unlike Dunn's and Bar-tailed Desert which occur in large flocks of 10s or 100s.

Acknowledgements

Many thanks are due to all of my friends who helped me with observing and trapping Dunn's Larks in the Arava, in particular the participants of the ITO and Sunbird tours, Dan Alon, Ehud Dovrat, Merav Gellert, the late Peter Grant, Bill Laird, Asaf Meros, Rami Mizrachi, Killian Mullarney, Avner Rothschild, Lilli Shirihai and Noam Weiss. I also wish to acknowledge the Natural History Museum and the Tel Aviv University for allowing me to study their skin collections. Special thanks are due to Killian Mullarney for commenting so helpfully on an earlier version of this paper and for his excellent plate accompanying this paper.

Samenvatting

VELDHERKENNING VAN DUNNS LEEUWERIK, ROSSE WOESTIJNLEEUWERIK EN WOESTIJNLEEUWERIK In dit artikel wordt de veldherkenning besproken van Dunns Leeuwerik *Ere-*

malauda dunni, Rosse Woestijnleeuwerik *Ammomanes cincturus* en Woestijnleeuwerik *A deserti* die alle drie voorkomen in het Midden-Oosten en Noordafrika. De drie soorten kunnen paarsgewijs als volgt worden onderscheiden:

Woestijnleeuwerik versus Dunns Leeuwerik: *1* Snavel van Woestijnleeuwerik lang en puntig; bovensnavel en punt van ondersnavel donkergrijs tot zwart en ondersnavel (behalve punt) duidelijk geelachtig. Snavel van Dunns Leeuwerik breed en dik, met meer afgeronde punt, en vrijwel egaal hoornkleurig tot roze. *2* Handpenprojectie van Woestijnleeuwerik lang, die van Dunns Leeuwerik vrijwel afwezig. *3* Bovendelen van Woestijnleeuwerik vrijwel egaal, die van Dunns Leeuwerik gestreept. *4* Staart van Woestijnleeuwerik vrijwel egaal overkomend, donkere staarteinde langzaam overgaand in lichte basis. Dunns Leeuwerik heeft lichte zandbruine centrale staartpennen, contrasterend met zwarte buitenste. *5* Kop van Woestijnleeuwerik ongetekend, die van Dunns Leeuwerik met complexe tekening.

Rosse Woestijnleeuwerik versus Woestijnleeuwerik: *1* Snavel van Rosse Woestijnleeuwerik kort, slank en vleeskleurig roze met iets donkerder culmen. Snavel van Woestijnleeuwerik langer en dikker met donkere bovensnavel en punt van ondersnavel; rest van ondersnavel geelachtig. *2* Handpenprojectie van Rosse Woestijnleeuwerik aanwezig maar kort, c 1/3 van lengte van tertials; zwarte toppen van slechts twee of drie handpennen buiten tertials uitstekend, contrasterend met rest van vleugel. Handpenprojectie van Woestijnleeuwerik lang, c 1/2-1/3 van lengte van tertials; meestal toppen van vier handpennen buiten tertials uitstekend, zonder veel contrast. *3* Tertials en binnenste vleugeldekveren van Rosse Woestijnleeuwerik met rossige veercentra, contrasterend rossig vleugelpaneel vormend. Vleugel van Woestijnleeuwerik minder roestkleurig; binnenvlag van tertials altijd donkerbruin, buitenvlag grotendeels zandkleurig. *4* Staart van Rosse Woestijnleeuwerik roestkleurig (bovenzijde) of zandroestkleurig (onderzijde), met contrasterende zwarte staartband. Staart van Woestijnleeuwerik eveneens roestkleurig aan bovenzijde met donker uiteinde maar overgang van donkere top naar lichtere basis geleidelijk. *5* Teugel van Rosse Woestijnleeuwerik witachtig, die van Woestijnleeuwerik witachtig tot grijsachtig met donkere lijn. *6* Buik van Rosse Woestijnleeuwerik witachtig. Vrijwel gehele onderdelen van Woestijnleeuwerik met egale zandkleurige, roze-bruine of zandgele tint, vooral op flanken.

Dunns Leeuwerik versus Rosse Woestijnleeuwerik: *1* Snavel van Dunns Leeuwerik lang, stevig en zwaar. Snavel van Rosse Woestijnleeuwerik veel kleiner. *2* Centrale staartpennen van Dunns Leeuwerik licht zandbruin, contrasterend met zwarte buitenste staartpennen. Staart van Rosse Woestijnleeuwerik roestkleurig (bovenzijde) of zand-roestkleurig (onderzijde), met contrasterende zwarte staartband. Verder zijn verschillen genoemd onder 2, 3 en 5 bij Woestijnleeuwerik versus Dunns Leeuwerik ook hier van toepassing.

References

Cramp, S 1988. The birds of the Western Palearctic 5. Oxford.

Hollom, P A D, Porter, R F, Christensen, S & Willis, I 1988. Birds of the Middle East and North Africa. Calton.

Shirihai, H 1991. The invasion and breeding of Dunn's Lark *Eremalauda dunni* in the Arava valley, Israel. Sandgrouse 13: 7-13.

Shirihai, H, Mullarney, K & Grant, P 1990. Identification of Dunn's, Bar-tailed Desert & Desert Larks. Birding World 3: 15-21.

Hadoram Shirihai, PO Box 4168, Eilat 88102, Israel

Siberische Sprinkhaanzanger bij Castricum in oktober 1991

Henk-Jan Udding & Q L (Rienk) Slings

Op 5 oktober 1991 werd in een mistnet van het Vogelringstation Castricum in het Noordhollands Duinreservaat bij Castricum, Noordholland, een Siberische Sprinkhaanzanger *Locustella certhiola* gevangen. Het mistnet was opgesteld in een ruige kruidenvegetatie, voornamelijk bestaande uit harig wilgeroosje *Epilobium hirsutum*. De determinatie werd door het raadplegen van Svensson (1984) bevestigd. Na het maken van een beschrijving werd de vogel in aanwezigheid van vier andere medewerkers van het ringstation gefotografeerd en losgelaten. Op

7-8 Siberische Sprinkhaanzanger / Pallas's Grasshopper Warbler *Locustella certhiola*, Castricum, Noordholland, 5 oktober 1991 *(Henk-Jan Udding)*

grond van de beschrijving en de foto's is deze ringvangst door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) aanvaard als het eerste geval van de Siberische Sprinkhaanzanger voor Nederland (van den Berg et al 1993).

Beschrijving

GROOTTE & BOUW Formaat als van Sprinkhaanzanger *L naevia*. Opvallend langgerekte kop. Staart vooral in gespreide toestand opvallend afgerond.

KOP & HALS Basiskleur olijfachtig groen, naar achterhoofd toe 'kouder' en grijzer wordend. Veertjes op bovenkop met zwarte centra, min of meer lengtestreepjes vormend. Wenkbrauwstreep beginnend vanaf c 2 mm van neusgat, voor oog smal en scherp begrensd, achter oog breder en diffuser wordend, direct achter oog 3 mm breed; wenkbrauwstreep crèmekleurig met olijfkleurige waas, naar achter grijzer wordend. Oogstreep donker olijfgrijs, naar onder toe diffuus begrensd. Dunne olijfgrijze baardstreep (8 mm lang) geflankeerd door helder crèmekleurige strepen. Oorstreek vrij scherp begrensd, olijfkleurig met haarfijne crèmeachtige lengtestreepjes. Onderkant oorstreek met scherpe, donkere grenslijn. Kin geelachtig wit. Keel geelachtig wit met olijfkleurige fijne lengtestreping. Onderbroken oogring witachtig.

BOVENDELEN Mantelveren zeemolijfkleurig met brede zwarte centra. Benedenrug olijfkleurig, nauwelijks gevlekt. Stuitveren zeemolijfkleurig met bruine waas (*niet* warm roodbruin) en met donkere centra. Bovenstaartdekveren olijfbruin met donkere schachtstreep. Laterale bovenstaartdekveren meer kastanjebruin gekleurd dan centrale.

ONDERDELEN Borst met lengtestreping op olijfbruine basis, onduidelijk bandje vormend. Buik ongestreept zeemkleurig met witte en grijze waas. Flanken olijfbruin, naar achterflanken met fijne zwarte lengtestreepjes. Onderstaartdekveren okerzeemkleurig, langere veren met witachtige toppen (4 mm) en buitenvlaggen met donkerder centrum.

BOVENVLEUGEL Handpennen donkerbruin met lichte, zeer dunne randjes aan buitenvlaggen en toppen. Tertials en armpennen donkerbruin met brede meer bruin getinte randen. Binnenste twee tertials met opvallende witte top op binnenvlag, uitlopend in smalle witte zoom op buitenvlag. Dekveren donker bruingrijs met licht olijfkleurige randjes. Alula en handdekveren zonder lichte randjes.

ONDERVLEUGEL Ondervleugeldekveren zilverwit. Okselveren zilverwit met grijze waas. Slagpennen aan onderzijde grijs met evenwijdige groeibanden.

BOVENSTAART Staartpennen olijfkleurig met evenwijdige donkere groeibanden. Toppen grijswit (maximaal 4 mm langs gesleten schachtpunt), met subterminale zwarte band.

ONDERSTAART Vier buitenste staartpennen grijszwart met grijswitte toppen (maximaal 6 mm lang). Centrale twee staartpennen bruiner dan overige en zonder witte top. Evenwijdige groeibanden.
NAAKTE DELEN Iris grijsbruin. Bovensnavel donkergrijs met gele snijrand. Ondersnavel aan basis vleeskleurig, naar punt toe geleidelijk overgaand in geel; ondersnavelpunt licht grijsachtig. Tong geel met twee basale grijszwarte tongvlekjes. Tarsus licht vleeskleurig. Tenen licht vleeskleurig, gewrichten donkerder; onderzijde tenen geelachtig. Nagels uniform licht geelhoorn.
BIOMETRIE Vleugellengte 65 mm. P3 (handpennen van buiten naar binnen genummerd) met versmalde buitenvlag, lengte versmalling 12 mm. Lengte versmalling binnenvlag ('notch') p2 8.5 mm. Vleugelformule: p3 top; p1 -34 mm, p2 -3 mm, p4 -2 mm, p5 -4 mm, p6 -7 mm, p7 -8.5 mm, p8 -10.5 mm, p9 -12 mm, p10 -12.5 mm. P1 1 mm langer dan langste handdekveer. Staartlengte 52 mm. Buitenste staartpen c 18 mm korter dan binnenste. Snavellengte tot bevedering 12.2 mm, tot schedelbasis 14.9 mm. Lengte snavel en kop samen 34.0 mm. Snavelhoogte (bij voorzijde neusgat) 3.5 mm. Oogdiameter 4 mm. Tarsuslengte 26.7 mm. Achternagellengte 7.8 mm. Gewicht 15.9 g (11:55). Vetgraad 5 (cf Busse & Kania 1970).
RUI & SLEET Nergens rui. Verenkleed in goede conditie. Staartpennen aan toppen gesleten.
GELUID Geen geluid makend.

Determinatie

De opvallende staarttekening paste goed op Siberische Sprinkhaanzanger. Sommige Sprinkhaanzangers kunnen echter ook een donkere witgepunte staart vertonen en zijn dan vooral op grond van de gestreepte onderstaartdekveren en het ontbreken van een opvallend roodbruine tint op de stuit met zekerheid te determineren (cf Clafton 1968). De vrijwel ongetekende onderstaartdekveren en flanken van de vogel van Castricum sloten echter Sprinkhaanzanger uit; laatstgenoemde vertoont opvallende donkere centra op vrijwel alle onderstaartdekveren (cf Svensson 1984, 1992). De okerzeemkleurige grondkleur van de onderstaartdekveren past ook beter op Siberische Sprinkhaanzanger. Volgens Riddiford & Harvey (1991) heeft de Sprinkhaanzanger meestal bruin-zeemkleurig tot zeemkleurig-witte ('brownish-buff to buffish-white, rarely washed ginger') onderstaartdekveren terwijl deze bij de Siberische Sprinkhaanzanger meer donker gemberkleurig zijn. De opvallende witte top op de binnenvlag van de (binnenste twee) tertials, uitlopend in een smalle witte zoom op de buitenvlag werd door Riddiford & Harvey (1991) bij vrijwel alle bestudeerde balgen van de Siberische Sprinkhaanzanger vastgesteld en niet bij de Sprinkhaanzanger. Dit kenmerk is op bepaalde foto's van de Castricumse vogel ook duidelijk te zien. De biometrie van beide soorten vertoont een grote mate van overlap (Cramp 1992, Svensson 1992) en biedt derhalve weinig houvast bij de determinatie.

De Japanse Sprinkhaanzanger *L ochotensis* kon op grond van de duidelijk gestreepte bovendelen worden uitgesloten (cf Kennerley & Leader 1993).

De gestreepte borst, de gave slagpennen en de twee basale grijszwarte tongvlekjes geven aan dat het om een eerstejaars vogel ging (cf Svensson 1984, 1992). Het donkere uiterlijk van de vogel zou op de ondersoort *L c rubescens* kunnen wijzen. Deze broedt ook het minst ver weg, namelijk vanaf West-Siberië oostwaarts (Cramp 1992).

De niet bijzonder warm roodbruine tint van stuit en bovenstaart verbaasde ons enigszins. Bestudering van een 10-tal balgen in het Nationaal Natuurhistorisch Museum te Leiden, Zuidholland, wees echter uit dat weliswaar de meeste exemplaren een warm gekleurde stuit hadden maar dat er ook enkele balgen waren met een kouder bruingekleurde stuit. De stuit van een vogel in Engeland vertoonde in het veld een veel meer opvallende roestkleur dan in de hand (Page & Greaves 1983). Dit hebben wij bij de Castricumse vogel niet kunnen vaststellen omdat de vogel bij het loslaten vliegensvlug in een kruipwilgbosje verdween en niet meer werd teruggezien.

Verspreiding en voorkomen

De Siberische Sprinkhaanzanger is broedvogel vanaf de Irtysh rivier in West-Siberië oostwaarts en overwintert voornamelijk van India tot Zuidoostazië (Cramp 1992). In Westeuropa is de soort tot en met 1992 ook vastgesteld in België, Duitsland, Frankrijk, Groot-Brittannië (14), Ierland (twee), Noorwegen (twee) en Polen (Dymond et al 1989, Lewington et al 1991, Rogers & Rarities Committee 1993). Het is een echte najaarsgast, met twee gevallen in augustus en de rest in september en oktober.

Een eerder mogelijk geval van de Siberische Sprinkhaanzanger in Nederland betrof een waarneming in een vergelijkbaar biotoop te Wassenaar, Zuidholland, op 29 augustus 1963 (Waldeck 1964). Na aanvankelijk aanvaard te zijn als eerste geval voor Nederland (Commissie voor de Nederlandse Avifauna 1970) werd deze in 1985 bij de herziening van de Nederlandse avifaunistische lijst niet langer aanvaardbaar geacht (van IJzendoorn & de Heer 1985).

Dankzegging
Het Provinciaal Waterleidingbedrijf Noordholland (PWN) wordt vriendelijk bedankt voor de gelegenheid die het onze ringersgroep al jarenlang biedt om ringonderzoek uit te voeren op zijn terrein. Verder gaat onze dank uit naar René Dekker voor zijn toestemming voor en medewerking bij het bestuderen van balgen in de collectie van het Nationaal Natuurhistorisch Museum te Leiden.

Summary
PALLAS'S GRASSHOPPER WARBLER NEAR CASTRICUM IN OCTOBER 1991 On 5 October 1991, a first-winter Pallas's Grasshopper Warbler *Locustella certhiola* was trapped at Castricum, Noordholland. The bird was identified by the blackish outer rectrices with grey-white tips and the virtually plain ochre-buff undertail-coverts. Also, the pattern on the inner two tertials, showing a distinct white tip on the inner web, fitted Pallas's Grasshopper Warbler (cf Riddiford & Harvey 1991). The rump, however, was not distinctly rufous-brown but rather buffish-olive with a brown tinge. This constituted the first record of this species for the Netherlands.

Verwijzingen
van den Berg, A B, de By, R A & CDNA 1993. Rare birds in the Netherlands in 1991. Dutch Birding 15: 145-159.
Busse, P & Kania, W 1970. Operation Baltic 1961-1967. Working methods. Acta Ornithol 12: 233-267.
Clafton, F R 1968. Grasshopper Warbler resembling Pallas's Grasshopper Warbler. Br Birds 61: 269-270.
Commissie voor de Nederlandse Avifauna 1970. Avifauna van Nederland. Leiden.
Cramp, S 1992. The birds of the Western Palearctic 6. Oxford.
Dymond, J N, Fraser, P A & Gantlett, S J M 1989. Rare birds in Britain and Ireland. Calton.
van IJzendoorn, E J & de Heer, P 1985. Herziening van de Nederlandse Avifaunistische Lijst. Limosa 58: 65-72.
Kennerley, P R & Leader, P J 1993. Identification of Middendorff's and Styan's Grasshopper Warblers. Dutch Birding 15: 241-248.
Lewington, I, Alström, P, & Colston, P 1991. A field guide to the rare birds of Britain and Europe. Londen.
Page, D & Greaves, P K 1983. Identification of Pallas's Grasshopper Warbler. Br Birds 76: 88.
Riddiford, N & Harvey, P 1991. Pallas's Grasshopper Warbler identification: some new field characters. Birding World 4: 324-326.
Rogers, M J & Rarities Committee 1993. Report on rare birds in Great Britain in 1992. Br Birds 86: 447-540.
Svensson, L 1984. Identification guide to European passerines. Derde druk. Stockholm.
Svensson, L 1992. Identification guide to European passerines. Vierde druk. Stockholm.
Waldeck, K 1964. Waarneming van een Siberische Snor, *Locustella certhiola* (Pallas). Limosa 37: 304-307.

Henk-Jan Udding, Hélène Mercierhof 13, 1902 NT Castricum, Nederland
Q L (Rienk) Slings, Vroegeling 5, 1964 KP Heemskerk, Nederland

Mededelingen

Hybride Ringsnaveleend x Kuifeend bij Abcoude in januari-februari 1993

Op 4 februari 1993 werd een ongeringd mannetje Ringsnaveleend *Aythya collaris* gemeld in groengebied De Hoge Dijk, Noordholland, even ten noorden van Abcoude, Utrecht. De vogel verbleef hier al 2 weken en was ontdekt op 22 januari door Axel Dietrich. De vogel werd op 12 februari 1993 voor het laatst gezien.

Op vrijdag 5 februari om 13:15 arriveerde ik op de bewuste plek en trof daar Klaas Eigenhuis en Sander Lagerveld aan die de vogel al enige tijd gadesloegen. KE attendeerde mij erop dat de vogel geen witte ring aan de snavelbasis had. In combinatie met de aanwezigheid van een korte kuif op het achterhoofd deed dit ons twijfelen aan de 'zuiverheid' van deze 'Ringsnaveleend'. De volgende beschrijving kon worden samengesteld.

GROOTTE EN VORM Ongeveer als bij Kuifeend *A fuligula*. Hoger op water liggend dan aanwezige Kuifeenden. Kopprofiel als van Ringsnaveleend met relatief plat voorhoofd en hoge piekvormige achterkruin. Staart vrij lang en schuin omhoog stekend.
KOP Voorhoofd oplopend naar piekvormige achterkruin. Achterkruin met duidelijke korte stompe kuif. Gehele kop zwart met groene glans.

BOVENDELEN Hals, mantel, schouder, rug en stuit egaal zwart. Kastanjebruine nekband (zoals bij Ringsnaveleend) niet waarneembaar, ook niet bij kleine waarnemingsafstand wanneer vogel nek strekte.
ONDERDELEN Borst zwart. Buik vuilwit. Anaalstreek zwart. Flank egaal lichtgrijs, geheel omzoomd door dunne witte rand, aan voorzijde uitlopend in bredere witte verticale flankstreep ('wig') achter borst. Witte verticale flankstreep duidelijk waarneembaar maar niet zo geprononceerd als bij Ringsnaveleend. Flanken asymmetrisch, ene flank hoger oplopend dan andere.
VLEUGEL Arm- en handpennen donker met op armpennen witte, op handpennen grijze vleugelstreep, samen tweekleurige vleugelstreep vormend. Dekveren en handdekveren zwart.
STAART Egaal zwart.
NAAKTE DELEN Snavel loodgrijs met duidelijk begrensde subterminale witte band en brede zwarte snavelpunt. Subterminale band duidelijker dan bij Kuifeend. Witte band aan snavelbasis geheel ontbrekend. Snavelbasis loodgrijs. Geen wit rond neusgat. Iris fel geel. Poot loodgrijs.
SLEET Geen.
GEDRAG Langdurig rustend op water met kop in veren. Bij onraad nek strekkend. Vast patroon, elke dag bepaalde route door polder volgend.

Op het eerste gezicht had de vogel van Abcoude veel weg van een adult mannetje Ringsnaveleend. Zowel grootte, structuur als verenkleed suggereerden dit. De vogel bezat echter ook duidelijke kenmerken van een Kuifeend.

De korte stompe kuif, het wit in de vleugelstreep, de minder duidelijk afstekende verticale flankstreep, het ontbreken van een duidelijke witte ring om de snavelbasis en het ontbreken van een kastanjebruine halsband zijn kenmerken die beter passen op een hybride Ringsnaveleend x Kuifeend *A collaris x fuligula* dan op een Ringsnaveleend (cf Harris et al 1989).

De kenmerken van de vogel van Abcoude komen goed overeen met die van de veronderstelde hybride Ringsnaveleend x Kuifeend in Groot-Brittannië die van 19 december 1976 tot begin april 1977 bij Chew en Blagdon, Avon, verbleef (Vinicombe 1982). Deze vogel had ook een korte stompe kuif op de achterkruin, een witte vleugelstreep op de armpennen, een grijze vleugelstreep op de handpennen en een onduidelijke witte verticale flankstreep. De witte band aan de snavelbasis was bij deze vogel nog zeer vaag zichtbaar, dit in tegenstelling tot de vogel van Abcoude, waarbij deze band volledig ontbrak.

Een andere hybride Ringsnaveleend x Kuifeend bevond zich van 24 april tot 1 mei 1992 bij Kew Green, Greater London, Groot-Brittannië

9 Hybride Ringsnaveleend x Kuifeend / hybrid Ring-necked x Tufted Duck *Aythya collaris x fuligula*, De Hoge Dijk, Noordholland, februari 1993 *(Hans Kruidwagen)*

(Lawrence & Gasson 1992). Ook deze vogel had de bouw en structuur van een Ringsnaveleend en een korte stompe kuif op de piekvormige achterkruin. De flanken van deze vogel waren lichtgrijs met een zeer duidelijke witte verticale flankstreep. De witte ring aan de snavelbasis ontbrak bij deze vogel, op een dun wit lijntje na. De subterminale witte snavelband was wel duidelijk afgetekend. De vleugelstreep van deze vogel was in tegenstelling tot de vogels van Avon en Abcoude geheel wit.

Verwarring met andere hybride eenden of atypische Kuifeenden lijkt te kunnen worden uitgesloten. Atypische Kuifeenden zullen nooit het kopprofiel van een Ringsnaveleend en grijs in de vleugelstreep hebben. Hybride mannetjes Kuifeend x Tafeleend *A fuligula x ferina* of Kuifeend x Topper *A fuligula x marila* hebben een grijze rug en lijken meer op Kleine Topper *A affinis* dan op Ringsnaveleend (Gillham et al 1966, Harris et al 1989).

Hybride mannetjes Kuifeend x Witoogeend *A fuligula x nyroca* kunnen op enige afstand verward worden met een mannetje Ringsnaveleend door het donkere verenkleed, in combinatie met lichte flanken en een hoog kopprofiel. De koperbruine kop en bovendelen, vuilwitte flank, deels witte onderstaartdekveren en witte vleugelstreep sluiten op kortere afstand verwarring uit (Gillham et al 1966).

Met grote waarschijnlijkheid kan worden gesteld dat de vogel van Abcoude een hybride Ringsnaveleend x Kuifeend was omdat hij kenmerken bezat van beide soorten. Voorzichtigheid blijft bij hybriden echter geboden aangezien kenmerken van andere verwante soorten die bij geen van beide ouders voorkomen in de hybride kunnen 'opduiken' (Gillham et al 1966).

Deze waarneming is waarschijnlijk het tweede geval van een hybride Ringsnaveleend x Kuifeend voor Nederland. In maart 1986 troffen Peter en Christine Barthel bij hun pogingen het indertijd bij Roermond, Limburg, overwinterende mannetje Ringsnaveleend te vinden ook een hybride aan en niet de zuivere vogel! In april 1993 bevond zich een vergelijkbare vogel bij Vlaardingen, Zuidholland (cf Dutch Birding 15: 139, plaat 81, 1993). Deze vogel vertoonde enig wit aan de snavelbasis en betrof daarom waarschijnlijk een ander exemplaar dan de vogel van Abcoude. Een eerstejaars mannetje Ringsnaveleend x Kuifeend dat op 6 januari 1991 werd waargenomen bij Goedereede, Zuidholland (Elsermans 1991), bleek bij nadere beschouwing een atypisch eerstejaars mannetje Kuifeend niet uit te sluiten (Elsermans & Eigenhuis 1992).

Naast deze gevallen en de twee Britse gevallen zijn mij in Europa geen andere gevallen van dit type hybride bekend.

De hier besproken hybriden zijn op grote afstand of bij slechte weersomstandigheden gemakkelijk te verwarren met een adult mannetje Ringsnaveleend. Door het ontbreken van een duidelijke witte ring aan de snavelbasis en de aanwezigheid van een korte, stompe kuif zijn ze echter hiervan te onderscheiden. Ook als de vogel zijn vleugels strekt of vliegt en er een (gedeeltelijk) witte vleugelstreep op de armpennen zichtbaar wordt kan duidelijk worden dat men met een hybride te maken heeft.

Ik wil Axel Dietrich, Enno Ebels, Klaas Eigenhuis en Dick Groenendijk bedanken voor hun aanvullende informatie. Tevens wil ik Enno Ebels, Hans Kruidwagen en Rudy Offereins bedanken voor het ter beschikking stellen van hun fotomateriaal.

Summary

HYBRID RING-NECKED X TUFTED DUCK NEAR ABCOUDE IN FEBRUARY 1993 From 22 January to 12 February 1993, a hybrid male Ring-necked x Tufted Duck *A collaris x fuligula* was present at De Hoge Dijk, Noordholland, near Abcoude, Utrecht. It showed features of both species. Size and structure were similar to Ring-necked Duck, with a peaked crown. The bird had a short but distinct tuft. The subterminal band on the bill was more obvious than in a male Tufted Duck while the white line at the base of the bill was completely lacking. The flanks were uniformly pale grey and contrasted with a narrow triangular white area on the side of the breast. The wing-bar was bi-coloured, with white on the secondaries and grey on the primaries.

This was presumably the second Ring-necked x Tufted Duck hybrid recorded for the Netherlands. It was followed shortly by a bird at Vlaardingen, Zuidholland, in April 1993 (cf Dutch Birding 15: 139, plate 81, 1993). Previously, one was seen at Maasbracht, Limburg, in March 1986. Other records known for Europe include two from Great Britain: a male at Chew and Blagdon Lakes, Avon, from December 1976 to April 1977; and a male from 24 April until 1 May 1992 at Kew Green, Greater London.

Verwijzingen

Elsermans, S 1991. Ring-necked Duck x Tufted Duck hybrid at Goedereede in January 1991. Dutch Birding 13 : 176.

Elsermans, S & Eigenhuis, K J 1992. Alleged Ring-necked x Tufted Duck hybrid at Goedereede in January 1991. Dutch Birding 14 : 52.

Gillham, E, Harrison, J G & Harrison, J M 1966. A study of certain *Aythya* hybrids. Wildfowl Trust 17th Annu Rep: 49-65.

Harris, A, Tucker, L & Vinicombe, K 1989. Vogeldeterminatie: handboek voor het identificeren van vogels. Baarn.
Lawrence, T & Gasson, P 1992. A Ring-necked Duck hybrid pitfall. Birding World 5: 233.
Vinicombe, K 1982. Identification of female, eclipse male and first winter male Ring-necked Ducks. Br Birds 75: 327-328.

Robert Keizer, Ploegersdonk 104, 7326 BG Apeldoorn, Nederland

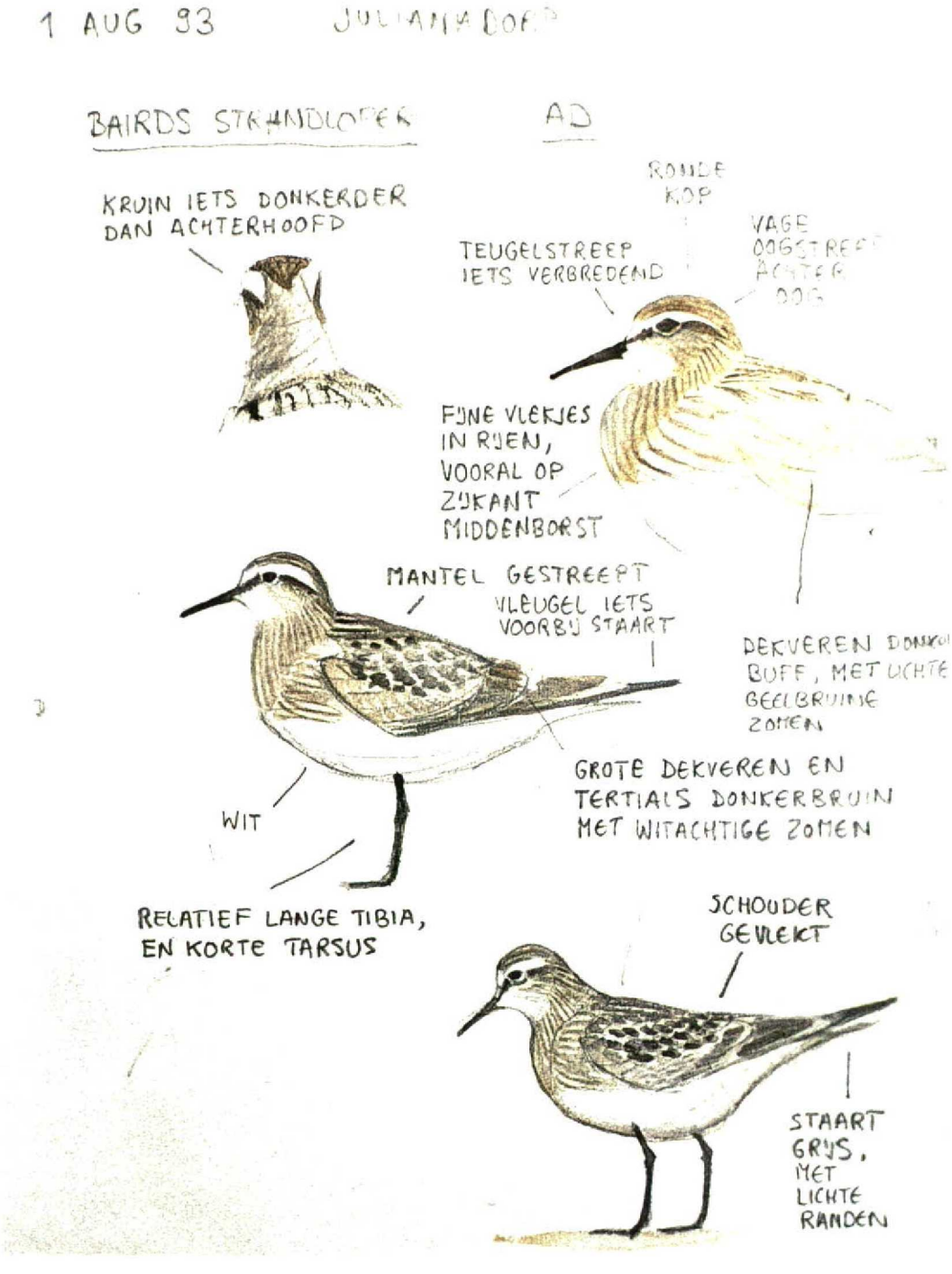
Bairds Strandloper bij Julianadorp in juli-augustus 1993

Op 31 juli 1993, omstreeks 14:30, ontdekte ik langs de oeverrand van een geïnundeerd bollenveld langs de Middenvliet tussen Julianadorp en Den Helder, Noordholland, een strandloper waarvan alle kenmerken wezen op een Bairds Strandloper *Calidris bairdii*. De waarnemingsomstandigheden waren verre van optimaal – grote afstand, warmtetrilling, wind – zodat ik naar mijn gevoel de determinatie niet helemaal rond kon krijgen: had ik alles wel goed gezien? Ondanks deze onzekerheid besloot ik na een half uur telefonisch alarm te slaan. Bij terugkomst op de Middenvliet bleek dat ik de vogel vanaf een andere plek beter kon zien. Bovendien kwam de strandloper af en toe iets dichterbij. Bij deze gelegenheid kon ik bevestigen dat ik de kenmerken goed had gezien en dat de vogel inderdaad een Bairds Strandloper was. Tot 18:40 zagen c 20 vogelaars de vogel. Op dat tijdstip joeg een Boomvalk *Falco subbuteo* hem weg. De volgende dag was de dwaalgast weer present tot 12:30, toen hij wederom door een Boomvalk werd opgejaagd. Vanaf 20:30 tot zonsondergang keerde hij weer terug bij de inundatie. Daarna is de Bairds niet meer teruggezien.

GROOTTE & BOUW Nauwelijks kleiner dan Oeverloper *Actitis hypoleucos*, duidelijk iets groter dan Kleine Strandloper *C minuta* (met beide soorten direct vergelijkbaar). Rond kopprofiel. Vleugelpunt iets voorbij staarteinde uitstekend. Handpenprojectie lang. In vlucht lange vleugels, herinnerend aan Bontbekplevier *Charadrius hiaticula*. Snavel kort (ongeveer koplengte) en recht, vrij dun, vooral aan punt. Poten relatief kort, met korte tarsus en goed zichtbaar deel tibia. Qua bouw en foerageerhouding lijkend op Kleine Strandloper, maar iets lager op poten staand en langer naar achteren toe. Indien alert vrij lange hals gestrekt.
KOP & HALS Voorhoofd en kruin donker geelbruin, met fijne lengtestreping. Achterhoofd licht geelbruin, met fijne streping. Wenkbrauwstreep witachtig, rondlopend boven oog langs. Duidelijke zwarte teugelstreep, ongeveer halverwege verbredend tot vlek. Vage bruine oogstreep achter oog, iets naar beneden lopend. Oorstreek iets lichter dan oogstreep. Dunne witte halve oogring onder oog. Kin en keel wit. Hals licht geelbruin als achterhoofd.
BOVENDELEN Mantel geelbruin, met zwarte lengtestrepen. Schouder op afstand geschubde indruk gevend; onderste rijen grote schouderveren met geelwitte zoom en (geheel of gedeeltelijk) zwartachtig centrum, bovenste rijen kleine schouderveren niet goed te beoordelen; op afstand in sommige belichtingen donkere baan ter hoogte van onderste rijen schouderveren. Rug niet gezien. Over centrum stuit en bovenstaartdekveren zwartachtige baan.
ONDERDELEN Middenborst geelbruin, met vooral op zijkant fijne vlekjes of streepjes in rijen; midden van middenborst lichter, bij gestrekte houding zelfs witachtig onderbroken borstband. Zijborst geelbruin, iets lichter lijkend dan middenborst. Borsttekening scherp afgetekend met witte flank en buik. Overige onderdelen wit.
VLEUGEL Bij gesloten vleugel vleugelpunt zwart. Tertials en grote dekveren met donkerbruin centrum en vuilwitte zoom. Overige dekveren met geelbruin centrum en vuilwitte zoom. Op grotere afstand (c 80 m) dekveren en schouder zwaar en regelmatig geschubd lijkend, op kortere afstand (c 50 m) alleen schouder onregelmatig geschubd, middelste en kleine dekveren

10 Bairds Strandloper / Baird's Sandpiper *Calidris bairdii*, Julianadorp, Noordholland, 1 augustus 1993
(Arnoud B van den Berg)

FIGUUR 1 Bairds Strandloper / Baird's Sandpiper *Calidris bairdii*, Julianadorp, Noordholland, 1 augustus 1993 *(Dirk J Moerbeek)*

vrij egaal licht geelbruin veld vormend. Centrum ondervleugel wit.
STAART Buitenste staartpennen met grijs centrum en witachtige buitenrand.
NAAKTE DELEN Iris, snavel en poot zwart.
GELUID Vrij kort, enkelvoudig, helder krie, paar maal herhaald, niet 'gesmoord' klinkend als bij Bonte Strandloper *C alpina* (gehoord toen vogel werd verstoord en kort werd achtervolgd door Boomvalk).
GEDRAG Foeragerend langs rand van geïnundeerd bollenveld. Foerageergedrag vergelijkbaar met Kleine Strandloper: al lopende links en rechts pikkend (niet prikkend) vanaf het oppervlak, zonder boren zoals bij Bonte Strandloper, meestal vrij rustig en niet snel verplaatsend. Wel af en toe in versnelde vaart lopend langs rand, soms opgejaagd door Oeverloper of Kemphaan *Philomachus pugnax*. Regelmatig rand inundatie (c 40 cm hoog) oplopend en uitkijkend, vaak met gestrekte hals en opgerichte houding. Ook rand oplopend indien Oeverloper als tegenligger. Zich ook regelmatig drukkend in horizontale houding. Zich poetsend boven op rand. Soms helemaal uit zicht achter rand. Steeds in zelfde hoek inundatie foeragerend. Vloog eenmaal op en ver weg, samen met Kleine Strandloper, door aanwezigheid Boomvalk.

De determinatie als Bairds Strandloper was een kwestie van afstrepen van andere soorten, gecombineerd met eigen ervaring met een juveniele Bairds in Ierland in 1979. Het eerste dat op afstand aan de vogel opviel was het formaat, de geelbruine kleur en de geschubde bovendelen, hetgeen in combinatie met de korte snavel mij al snel deed denken aan een Bairds. Kleine Strandloper en andere zeldzame 'stints' kon ik door het formaat uitsluiten. Bovendien kon het vanwege de zwarte poten geen Temmincks Strandloper *C temminckii* zijn. Een Bonte Strandloper heeft alleen in het grijze winterkleed een geheel witte buik. De onduidelijke vleugelstreep en de lange handpenprojectie pasten niet op Drieteenstrandloper *C alba*. De zwartachtige stuit sloot Bonapartes Strandloper *C fuscicollis* uit. Alle kenmerken pasten bovendien goed op Bairds Strandloper. Dichterbij waren de fijne bouw van de snavel en de duidelijk achter de staart uitstekende vleugelpunt zichtbaar: kenmerken die ook kloppen voor Bairds.

De geschubde indruk van de bovendelen deed mij aanvankelijk denken aan een juveniel. Toen de Bairds zich beter liet zien, viel op dat de dekveren minder geschubd waren dan de schouderveren. Ook was de schouder nogal slordig geschubd en leken de randen van de grote dekveren en tertials ietwat vaag en gesleten. Deze kenmerken pleitten voor een vogel in zomerkleed.

De Bairds Strandloper stond verhoudingsgewijs niet hoog op de poten maar de poot was niet zo kort als sommige literatuur wil doen geloven. Mogelijk gaat de literatuur uit van de tarsus, die relatief kort is, en niet van de tibia, die niet te meten is maar die op foto's van verschillende vogels lang lijkt. Ook bij de vogel van Julianadorp stak er een relatief lang deel van de tibia onder het lichaam uit. De lange tibia kan de verklaring zijn dat de 'kortpotige' indruk niet sterk was.

Zoals beschreven was het opvallend dat de Bairds regelmatig de verhoogde oever (c 40 cm) oprende om van daaraf om zich heen te kijken, vaak in verticale gestrekte houding. Op andere momenten drukte de vogel zich in horizontale houding. Beide houdingen werden ook bij de Bairds van Huizen in 1981 waargenomen (Bauwens & Bauwens 1982).

Dit was het derde geval voor Nederland. Het eerste geval was een juveniele vogel op de Maasvlakte, Zuidholland, van 21 tot en met 28 september 1980 (van IJzendoorn 1981). Het tweede geval, eveneens een juveniele vogel, was te Huizen, Noordholland, van 23 tot en met 28 augustus 1981 (Bauwens & Bauwens 1982). Twee eerdere gevallen, 28 juli 1973 te Flevoland en 22 januari 1977 te Oostvoorne, Zuidholland, worden door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna niet meer aanvaardbaar geacht (Edward van IJzendoorn pers meded).

De Bairds Strandloper broedt in arctisch Canada, in West-Groenland en Noordoost-Siberië. Alle populaties overwinteren in Zuidamerika. Volgens Cramp & Simmons (1983) beginnen de adulte vogels eind juli aan de najaarstrek. Vetreserves worden opgebouwd op de prairies van Zuid-Canada en het noorden van de VS. Vanaf daar vliegen de vogels naar Zuidamerika, waarschijnlijk non-stop (6500 km) getuige hun afwezigheid in de zuidelijke VS en Middenamerika. De capaciteit van de Bairds om dergelijke grote afstanden binnen korte tijd af te leggen, houdt de mogelijkheid open dat de vogel van Julianadorp rechtstreeks uit zijn broedgebied in Siberië is komen vliegen (c 7000 km) of rechtstreeks uit Canada of Groenland. Daarentegen kan het niet worden uitgesloten dat deze vogel dichter in de buurt heeft overzomerd en het trekpatroon van Westpalearctische steltlopersoorten volgde.

Ik dank Hans Gebuis voor het toezenden van dia's en Justin Jansen voor het toezenden van een notitie over het gedrag van de Bairds Strandloper.

Summary

BAIRD'S SANDPIPER AT JULIANADORP IN JULY-AUGUST 1993 On 31 July and 1 August 1993, a Baird's Sandpiper *Calidris bairdii* in summer plumage was present at Julianadorp, Noordholland. It was the third record for the Netherlands. The first record was a juvenile at De Maasvlakte, Zuidholland, from 21 to 28 September 1980. The second record was a juvenile at Huizen, Noordholland, from 23 to 28 August 1981.

Verwijzingen

Bauwens, L & Bauwens, P 1982. Bairds Strandloper bij Huizen in augustus 1981. Dutch Birding 4: 15-17.

Cramp, S & Simmons, K E L 1983. The birds of the Western Palearctic 3. Oxford.

van IJzendoorn, E J 1981. Bairds Strandloper op De Maasvlakte in september 1980. Dutch Birding 3: 48-50.

Dirk J Moerbeek, Eksterlaan 296, 2026 XP Haarlem, Nederland

Juvenile Barn Swallow moulting flight-feathers in July in the Netherlands

On 4 July 1992, a Barn Swallow *Hirundo rustica* in juvenile plumage, caught at a roost along the Veluwemeer near Elburg, Gelderland, was moulting its flight-feathers (plate 11). The short tail, pale throat and grey-brown chest-band were all characteristic for a juvenile bird. The forehead was pale yellow, nearly white, and the throat was pale yellow with some orange-brown feathers. The innermost primary (p1), outermost secondary (s1) and tertials were in active moult. The rectrices on the left side showed arrested moult (left from inside t1-2 old, t3-6 new); all rectrices on the right side were old. The greater wing-coverts were in active moult and the primary coverts showed arrested moult (one moulted). The bird had the following measurements (in mm): wing (maximum chord) 121.5, p3 92, tail 77, fork right (unmoulted) 19.5, tarsus 11.0, bill (to feathering) 7.9, weight 19.2 g. It was ringed with Arnhem F380818.

Plumage and moulting stage strongly resembled that of first-winter birds trapped during November-December in southern Africa (pers obs) and is normally expected not earlier than 5-6 months after fledging in a juvenile bird. Therefore, it seems highly unlikely that the bird fledged in the Netherlands. The earliest fledglings from the first broods leave the nest during the first week of June and it seems virtually impossible that a bird would start its primary moult so soon after fledging. Furthermore, the colour of throat and forehead was unlike the fresh juvenile plumage normally observed in the Netherlands at this time of the year.

Only a small percentage of Barn Swallows start their primary moult in Europe: <1% in the Netherlands (pers obs), 2.6% in Belgium (Glutz von Blotzheim & Bauer 1985) and 2.8% in Switzerland (Winkler 1975). All these data refer to adult birds in September. In southern Spain, 19% of the adults were already in primary moult in August (Pimm 1970). To date, juvenile birds in wing moult have rarely been recorded in Europe. Mead (1975) reported two juveniles in England on 4-6 September moulting p1. Primary moult in juveniles lags c 4 weeks behind the adults and usually started in November-December in Zambia (Francis 1980) and Malawi (Dale Hanmer in litt). If the Elburg bird started its primary moult at the usual age of 4-5 months, then it must have fledged in February or March. If one subtracts another 6 weeks for nesting, incubation and feeding, then its parents probably started breeding as early as January.

In the western Mediterranean, breeding in southern Spain and northern Africa can occur as early as February (Belman 1971) and has been linked to the early occurrence of juvenile birds in Britain (two on 17 May 1969, in Jersey and Yorkshire (Robertson 1969, Hancock 1969); 16 April 1988, Jersey, 10 May 1977, Kent (Long 1991). The timing of breeding and moulting of the eastern Mediterranean subspecies *H r savignii* (Egypt) and *H r transitiva* (Israel, Lebanon, Syria) also fit this pattern very well: breeding takes places as early as February and primary moult of adults begins by the end of June (Stresemann & Stresemann 1968). However, these subspecies are sedentary and unlikely populations of origin for the Elburg bird. The similar change in timing of breeding and moulting in the (migratory) Iberian and north-western African Barn Swallow populations render these the more likely areas of origin for the Elburg individual.

Tom van der Have is thanked for his comments on the draft.

References

Belman, P J 1971. Early breeding of Swallows in south-west Spain. Br Birds 64: 127.

Francis, D M 1980. Moult of European Swallows in Central Zambia. Ring & Migr 3: 4-8.

Glutz von Blotzheim, U N & Bauer, K 1985. Handbuch der Vögel Mitteleuropas 10. Wiesbaden.

Hancock, M 1969. Apparent juvenile Swallow in Yorkshire in mid-May. Br Birds 62: 283-284.

Long, R 1991. Juvenile Swallow in Channel Islands in April. Br Birds 84: 572.

Mead, C J 1975. Juvenile hirundines starting primary moult in Europe. Ring & Migr 1: 57.

Pimm, S L 1970. Swallows in wing moult in Southern Spain. Bird Study 17: 49-51.

Robertson, J C M 1969. Juvenile Swallow in Jersey in mid-May. Br Birds 62: 282-283.

Stresemann, E & Stresemann, V 1968. Im Sommer mausernde Population der Rauchschwalbe, *Hirundo rustica*. J Ornithol 109: 475-484.

Winkler, R 1975. Mauserverhältnisse bei Rauch- und Mehlschwalben auf dem Herbstzug. Ornithol Beob 72: 119-120.

11 Barn Swallow / Boerenzwaluw *Hirundo rustica*, juvenile moulting flight-feathers, 4 July 1992, Veluwemeer near Elburg, Gelderland *(Bennie van den Brink)*

Bennie van den Brink, Zomerdijk 86, 8079 TL Noordeinde, Netherlands

Crested and Thekla Larks in Morocco

The status of Crested *Galerida cristata* and Thekla Larks *G theklae* in Morocco is often unclear. For instance, in *A birdwatcher's guide to Morocco* (Bergier & Bergier 1990), under the heading *The upper valley of the Mouloya wadi*, it is stated that 'larks and wheatears are probably the most fascinating groups of species to observe here'. Yet, a few paragraphs later, one reads 'Crested/Thekla Larks are present everywhere but their identification in the field is very difficult and most birdwatchers only attempt to distinguish them initially'.

In fact, Crested Lark is quite scarce in Morocco while Thekla Lark is common and widespread. Sometimes, you have to look for several days before you find the first Crested Lark while Thekla Lark is seen daily. There may be some areas in Morocco where Crested Lark is more common than Thekla Lark although I am not familiar with them. A good place to get acquainted with Thekla Lark is Oued Sous, just south of Agadir, where many birders start their Moroccan venture.

The species are best separated by proportions and size. Thekla Lark has a short bill and a short crest while Crested Lark has a longer crest and, more importantly, a longer bill. The bills of the several northern African subspecies of Crested Lark are longer than in European birds. Birds with intermediate bill length occur and may be difficult to identify. Occasionally, even in the field, the shape of the lower mandible is of help. In Crested Lark, the lower mandible is usually straight; the general impression is of a down-curved bill. In Thekla Lark, the lower mandible *may* be slightly uptilted, thus giving the bill

12 Thekla Lark / Theklaleeuwerik *Galerida theklae* showing short bill and crest, Zeida, Morocco, November 1990 *(Magnus Ullman)*

13 Thekla Lark / Theklaleeuwerik *Galerida theklae* showing compact proportions, Oued Sous, Morocco, January 1987 *(Magnus Ullman)* **14** Crested Lark / Kuifleeuwerik *Galerida cristata* showing long and slightly down-curved bill, long crest and elongated build; primary projection on this bird obvious enough to aid identification. Tamerza, Tunisia, April 1989 *(Magnus Ullman)*

almost a straight general appearance. In many Thekla Larks, however, the lower mandible is straight or so slightly uptilted that it will be of no use in the field. This subtle difference in bill structure is partly due to the difference in bill length.

Thekla Larks give a rather small, compact impression while Crested Larks are larger with a somewhat more elongate appearance. Seeing so many Thekla Larks (if you keep watching them after the initial observations) has the effect that, when a Crested Lark is spotted, the latter's larger and more elongate build is quite obvious.

Crested Lark has a slightly longer primary projection but this is surprisingly difficult to assess in the field. Plumage characters are of little use due to large individual and geographical variations.

Thekla Larks often perch on top of a bush or pole while Crested Larks generally stay on the ground.

In Tunisia, the situation is reversed: Crested Lark is common while Thekla Lark has to be searched for. Here, the latter tends to inhabit more stony, barren habitat at slightly higher altitudes than Crested Lark. I am not aware of any differences in habitat preferences in Morocco.

Reference

Bergier, P & Bergier, F 1990. A birdwatcher's guide to Morocco. Perry.

Magnus Ullman, Iliongränd K:104, 224 71 Lund, Sweden

Notes on Sillem's Mountain-finch, a recently described species from western Tibet

Sillem's Mountain-finch *Leucosticte sillemi* was first described from two skins in the Zoological Museum in Amsterdam (ZMA) in 1992 (Roselaar 1992). The birds had been collected from a mixed flock of mountain-finches on the Kushku Maidan plateau (western Tibet, area disputed by India and China) at 5125 m by J A Sillem during the Netherlands Karakorum Expedition 1929-30 which crossed previously unexplored mountain ranges on the way from Srinagar, Kashmir, India, to Kashgar, Sinkiang, China. Mistaken as Brandt's Mountain-finch *L. brandti* (with which they were collected), they lay for many years in the private collection of J G van Marle. This collection became part of the collection of the ZMA in 1979. Even though a number of famous ornithologists had examined Sillem's birds, such as Frank Ludlow in Kashgar (Ludlow 1933, Sillem 1934, J A

Sillem pers comm), Hugh Whistler and Norman Kinnear in London, England (Sillem 1934, J A Sillem pers comm) and Charles Vaurie in Bussum, Netherlands (Vaurie 1972) (the latter even measured all the Tibetan birds in van Marle's collection), the difference from *L brandti* was not noted. Yet, *L sillemi* is quite distinct (cf figure 1).

Specimens of L sillemi

Only the two original specimens of *L sillemi* are currently known. Careful scrutinization of skins of mountain-finches and snowfinches in the collections of the musea of Leiden, Dresden, Bonn, Berlin and Tring did not reveal more specimens, nor were any found by Siegfried Eck in the collection of the Zoologische Staatssammlung in München, which contains lots of skins of central Asian birds (Siegfried Eck in litt). The single adult of *L sillemi* differs from adults of *L brandti* (in which the sexes are similar) mainly in having a tawny-cinnamon head, without black on the forecrown, an unstreaked mantle, paler rump and underparts, complete absence of white fringes along the flight-feathers (even when freshly moulted), drab-grey instead of blackish ground colour of flight-feathers, longer wing, shorter tail and more slender feet (see Roselaar 1992 for measurements and a graph of wing/tail ratio). The other specimen of *L sillemi* is a juvenile in which the remiges and rectrices are not fully grown. It differs from juveniles of *L brandti* in a similar stage of development by having more streaky upperparts and breast, whiter chin and belly and (as in the adult) lack of white fringes along more greyish flight-feathers. The juvenile shows a rather close resemblance to adult females of certain large pale rosefinches like Great Rosefinch *Carpodacus rubicilla severtzovi*, Rose-breasted Rosefinch *C puniceus kilianensis* or Roborovski's Rosefinch *Kozlowia roborowski* and to juveniles of Great Rosefinch and Rose-breasted Rosefinch but differs from the first two species by a much more slender bill; the difference from juvenile *Kozlowia*, a rare endemic bird of the high plateaus of eastern Tibet, could not be studied because the juvenile of *Kozlowia* is apparently never collected. Snowfinches of the genus *Montifringilla* show a superficial resemblance to *L sillemi* but the larger species have boldly patterned flight-feathers, unlike *L sillemi*.

Type locality of L sillemi

The Netherlands Karakorum Expedition 1929-30 traversed a part of the western Tibetan plateau which was not previously explored (Visser 1931). Even today little more of the area is known probably because visiting a territory which is under dispute between China and India is difficult. Of all the collection localities in Tibet given by Vaurie (1972), only a very few are on the western Tibetan plateau (cf figure 2). Because potential travellers may be interested in the circumstances met by the expedition, I extract the following details from J A Sillem's diary. The pages of this diary referring to the crossing of the Kushku Maidan plateau as well as some photographs were kindly provided by Mrs Caroline Sillem, J A Sillem's daughter. My additions are within square brackets.

Tuesday 3 September [1929]. Went through the Kara Tagh Pass from camp 55 to camp 56. Very strong and cold winds. Skinned the Hoopoe [*Upupa epops*] found dead yesterday by one of the coolies [porters]. Collected a rock-thrush [*Monticola saxatilis*, coll nr 52].

Wednesday 4 and Thursday 5 September. Sunny, but sometimes very windy. Walked in surroundings of camp 56 with my rifle, but no birds to be seen for both days, except some distant Raven [*Corvus corax*].

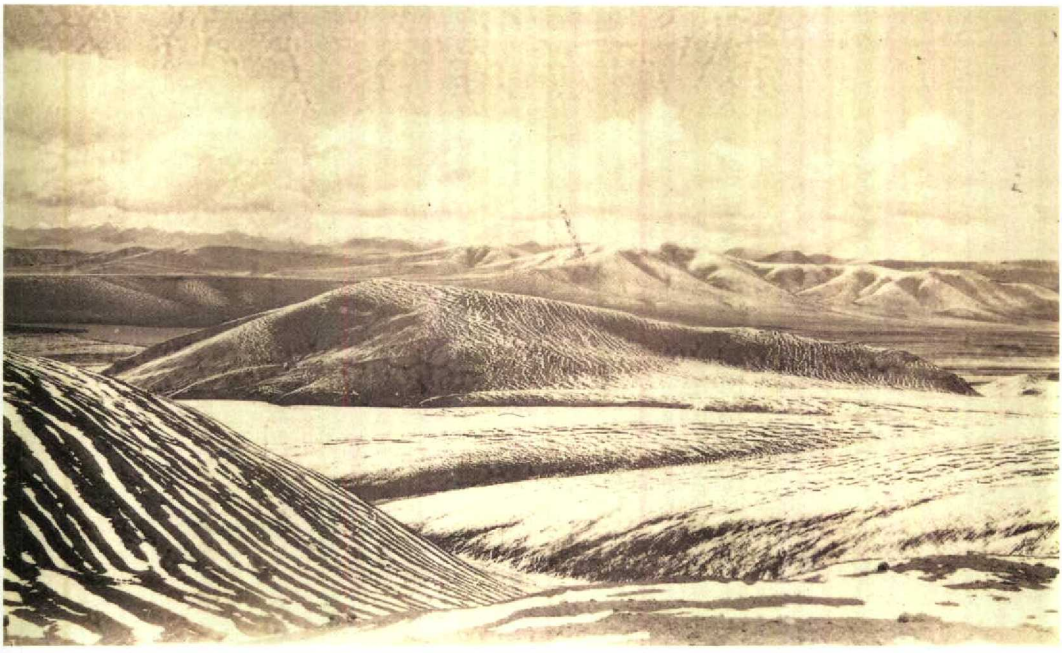
Friday 6 September. Walked with Khan Sahib [Afraz Gul, the Indian Government topographer who accompanied the expedition, together with the expedition leader Dr P C Visser, Mrs Visser, two Swiss geologists/mountaineers, and some 25 porters] to camp 57. Halfway it started snowing, accompanied by very cold winds; we became chilled to the bone and in the camp in the evening my fingers still too stiff to write.

Saturday 7 September. Sunny but cold; all ground covered by snow. Climbed the top of the plateau, 5500 m, which was reached at 13:00. Took some photographs [plate 1]. After the descent, we made our camp on the slope near a lake [camp 58]. Near the camp a flock of birds was heard, and I succeeded in shooting three of them, which appeared to be finches: a pair of one species [*L brandti*, coll nos 51, adult male, and 55, juvenile female] and a single of another species [the type of *L sillemi*, coll no 53, adult male]. At 15:30, I went to the lake with Franz [Lochmatter, one of the Swiss] to take a look at the ducks we had noticed in the distance when settling our camp but they swam to the centre of the lake, too far to collect. On our way back, Franz shot another finch [Blanford's Snowfinch *Montifringilla blanfordi*, coll no 95, adult male].

Sunday 8 September. From camp 58 (5125 m) to camp 59 (5100 m). Clear cold weather; a hail storm from 09:30 to 10:30 and a snow-blizzard at 17:00-20:00; in the evening, temperature -7 °C. We felt all miserably cold due to the strong winds. Before our departure, I made a walk along the shore of the lake, where c 200 teal [Garganey *Anas querquedula* according to Sillem 1934, Teal *A crecca* according to Sillem 1935] had assembled. I collected a wagtail [White Wagtail *Motacilla alba*, coll no 22], 2 sandpipers [Tem-

FIGURE 1 Adults of Sillem's Mountain-finch *Leucosticte sillemi* (top) and Brandt's Mountain-finch *L brandti* (bottom) *(Frits Jan Maas)*

15 'On boundary of India and China, seen northward. Left one of the lakes we discovered and where I flushed 200 teal. Altitude of the pass 5500 m. 7 September 1929' *(photograph and text by J A Sillem)*. Type locality of Sillem's Mountain-finch *Leucosticte sillemi* is on slope down left to lake in distance **16** 'Our camp 59 after the snowstorm of last night' *(photograph and text by J A Sillem)*. Photograph taken during lunch on 8 September 1929, a little north of type locality of Sillem's Mountain-finch *Leucosticte sillemi*, on Kushku Maidan plateau, western Tibet, at 5100 m

mincks Stint *Calidris temminckii*, coll no 43, Common Sandpiper *Actitis hypoleucos*, coll no 44], a yellowish lark [Tree Pipit *Anthus trivialis*, coll no 46) and again some finch [juvenile of *L sillemi*, coll no 54]. Arrived [at camp 59] at 13:00, first taking a meal [plate 2] and then started to skin the birds, among others a possible Green Sandpiper [Wood Sandpiper *Tringa glareola*, coll no 45] found by Puntsok, one of the coolies.

Monday 9 September. From camp 59 to camp 60 (4800 m). Nice and sunny, 45°C at midday, but -5°C in the evening. Left camp 59 at 11:00, but only arrived at camp 60 at 16:00, c 10 mile away, making little progress with my heavy gun, binoculars, camera, and six large marmots shot underway...[the expedition suffered from food-shortage; since they left Leh in Baltistan, India, on 2 June they could not buy food until

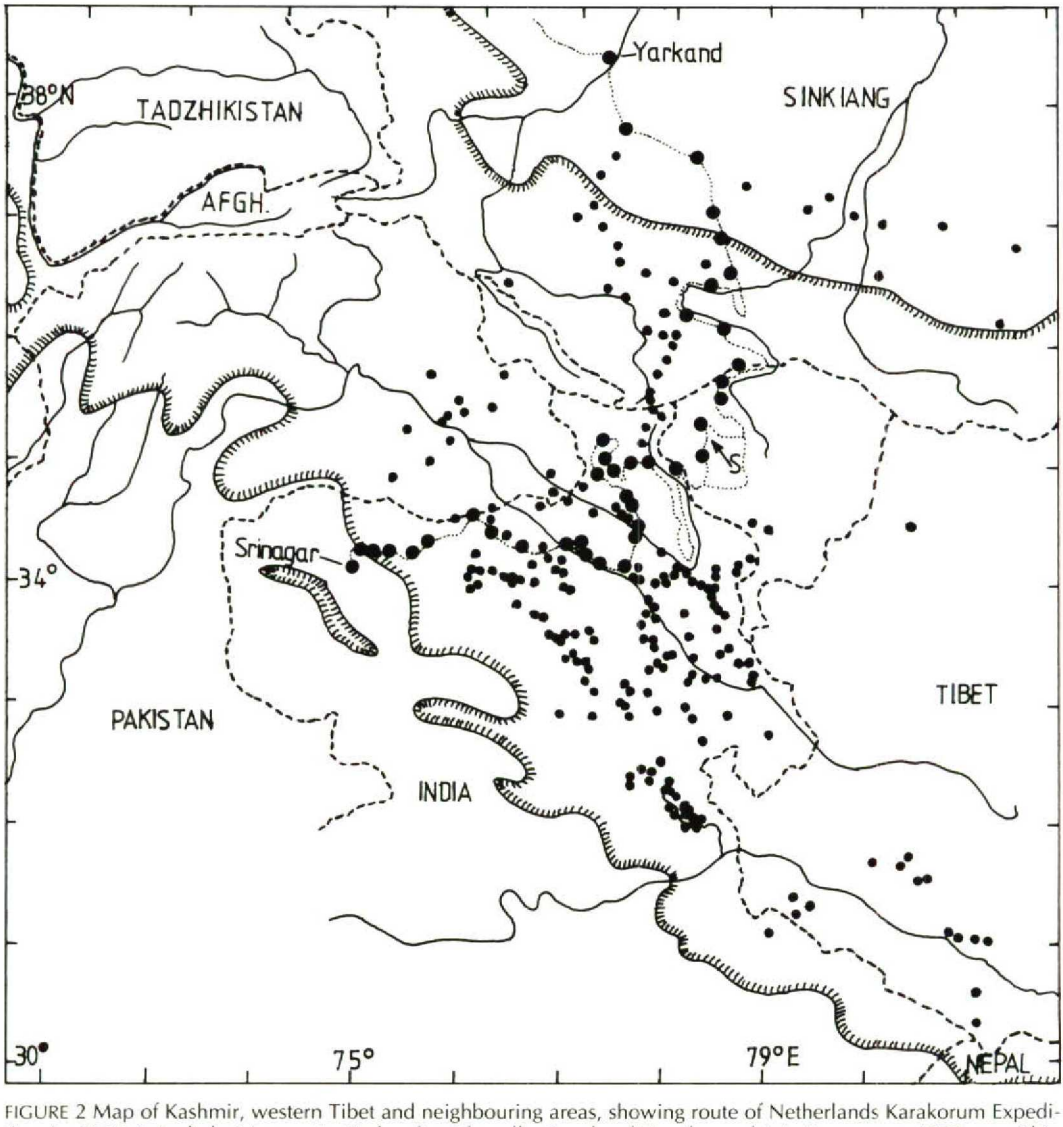

FIGURE 2 Map of Kashmir, western Tibet and neighbouring areas, showing route of Netherlands Karakorum Expedition in 1929 (stippled, Srinagar to Yarkand) with collection localities (large dots). Areas over 4000 m within hatched line, state boundaries streaked lines. Small dots are collection localities of other expeditions according to Vaurie (1972) (given for Tibetan plateau only, east of line Srinagar-Yarkand). S: type locality of Sillem's Mountain-finch *Leucosticte sillemi*. Note poor ornithological coverage of western Tibet.

people were met again at Sanju in Sinkiang on 10 October].

Most birds collected were migrants on their way to India, and the same applies to the birds only seen. Both *L sillemi* and *L brandti* were undoubtedly local birds, as the wings of the young birds were not fully grown and the adults were in heavy moult. They either had bred on the site where they were collected or had flown down from nearby peaks of the Kun Lun range, forced down by the snow of 6-8 September. Remarkably, no Horned Larks *Eremophila alpestris* were seen or collected in the area of the Kushku Maidan, although special attention was paid to them (Whistler 1932) and many were collected by the expedition in mountains further north and south.

Possible relationships of L sillemi

As noted above, *L sillemi* has a longer wing, a shorter tail and more slender legs and feet than its supposed relative *L brandti*. This change in proportions is also found in high-mountain representatives of other groups of birds. In rosefinches, the genus *Kozlowia* also has longer wings, shorter tail, and more slender feet than the supposedly related *Carpodacus*, and the same applies to Grandala *Grandala coelicolor* when compared with related rock-thrushes of the genus *Monticola*. In *Leucosticte*, the sexes have similar plumage but differ in size. Juveniles are close to adults in plumage, differing mainly in looser texture of feathering and in more diluted colouring; the juvenile of *L brandti* is virtually unstreaked. The female of *L sillemi* is as yet unknown but as the single known juvenile is more streaky than the single known adult male, unlike other *Leucosticte*, the female may be more streaky, too, thus more like the situation in *Carpodacus* than in *Leucosticte*. This is also supported by the close resemblance of the juvenile to certain large rosefinches and to the female of Roborovski's Rosefinch *Kozlowia roborowski* (see above). As long as the female of *L sillemi* is unknown, it seems preferable to maintain Sillem's Mountain-finch in *Leucosticte*, close to *L brandti* with which it was long confused.

New species of Palearctic birds

To find a new Palearctic species is a rare event since 98% of the c 1135 Palearctic bird species became known to science between the appearance of the 1758 edition of Linneaus' Systema Naturae and the turn of the last century (figure 3). Only seven species of truly Palearctic birds

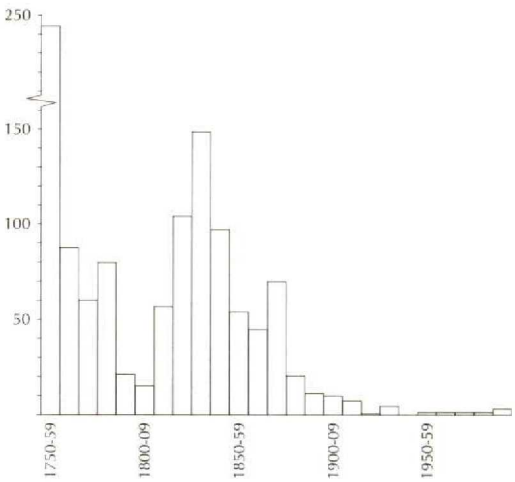

FIGURE 3 Number of new Palearctic species described since 1758 in 10-year periods

were described since 1920, five of them from Sinkiang and Szechuan in China. Of these seven, only two were recognized as new species in the field (Algerian Nuthatch *Sitta ledanti* Vielliard, 1976, and Chinese Leaf Warbler *Phylloscopus sichuanensis* Alström, Olsson & Colston, 1992); two were found to be new when the collector returned home with specimens and compared them with other species (Sichuan Partridge *Arborophilus rufipectus* Boulton, 1932, and Afghan Snowfinch *Montifringilla theresae* Meinertzhagen, 1937); and the remaining three (Pink-rumped Rosefinch *Carpodacus eos* Stresemann, 1930, Vaurie's Nightjar *Caprimulgus centralasicus* Vaurie, 1960, and Sillem's Mountain-finch) lay misidentified for many years in collections before their distinction was noted. Who knows what bird collections may still have to reveal in the future! And what else can be found as new in China?

I thank Mrs Caroline Sillem for providing drafts of her father's diary and photographs of the expedition, Siegfried Eck for checking specimens of mountain finches in München and Hans van Brandwijk for making photographs of the original painting of Sillem's Mountain Finch by Frits Jan Maas.

References

Ludlow, F 1933. A contribution to the ornithology of Chinese Turkestan. Ibis 13 (3): 240-259.

Roselaar, C S 1992. A new species of mountain-finch *Leucosticte* from western Tibet. Bull Brit Ornithol

Club 112: 225-231.
Sillem, J A 1934. Ornithological results of the Netherland Karakorum Expedition 1929/1930. Org Club Nederl Vogelk 7: 1-48.
Sillem, J A 1935. Aves. In: P C Visser (editor), Wissenschaftliche Ergebnisse der niederländischen Expeditionen in den Karakorum und die angrenzenden Gebiete 1922, 1925 und 1929/1930: 452-499, Leipzig.
Vaurie, C 1972. Tibet and its birds. London.
Visser, P C 1931. Door de bergwoestijnen van Azië. Rotterdam.
Whistler, H 1932. On some larks of the Kashmir State. Ibis (13) 2: 470-479.

C S (Kees) Roselaar, Instituut voor Systematiek en Populatiebiologie, Postbus 94766, 1090 GT Amsterdam, Netherlands

Asian-Pacific birds

Selangor International Bird Race 1993

On 16 and 17 October 1993, the fourth Selangor International Bird Race organized by the Malaysian Nature Society took place in Selangor, Malaysia. Thanks to sponsorship by Malaysian Airlines, a number of foreign teams participated, including England (British Trust for Ornithology), Indonesia (Yogyakarta Birdwatching Club), Ireland (Irish Wildbird Conservancy sponsored by Guiness Anchor), Japan (Wild Bird Society of Japan), Singapore, Thailand (Bird Conservation Society of Thailand), USA and the Netherlands/Germany (Dutch Birding/Limicola sponsored by Carl Zeiss Germany). Foreign participation is actively pursued in order to attract publicity and

17 Buffy Fish Owl / Maleise Visuil *Ketupa ketupu*, Kuala Selangor, Selangor, Malaysia, October 1993 *(Arnoud B van den Berg)*

support from sponsors for the maintenance of the Kuala Selangor Nature Park which was founded in 1987 to protect mangroves south of the mouth of the Selangor river. A system of trails, hides and board-walks was created to facilitate birding and to increase awareness of nature conservation. For more information on the race and the Kuala Selangor Nature Park, see Dutch Birding 14: 104-107, 1992.

The winners of previous years were not able to participate in 1993, enabling the Singaporeans to win with a total of 167 species. At a respectable distance, the Dutch Birding/Limicola team finished second just ahead of the first Malaysian team. Despite a lot of rain on the coast and fog in the hills, rare migrants were found, including a Little Cormorant *Phalacrocorax niger*, a Far Eastern Curlew *Numenius madagascariensis* and one or two Asiatic Dowitchers *Limnodromus semipalmatus*. Among the unusual resident species recorded during the race were Dusky Crag Martin *Hirundo concolor* and White-breasted Woodswallow *Artamus leucorhynchus*. At night, a displaying pair of Buffy Fish Owls *Ketupa ketupu* showed itself near the entrance of the Kuala Selangor Nature Park.

Arnoud B van den Berg & Cecilia A W Bosman,
Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Netherlands

Recensies

S Cramp (editor) 1992. *Handbook of the birds of Europe, the Middle East and North Africa – the birds of the Western Palearctic. Volume 6: warblers.*
S Cramp & C M Perrins (editors) 1993. *Handbook of the birds of Europe, the Middle East and North Africa – the birds of the Western Palearctic. Volume 7: flycatchers to shrikes.*
Oxford University Press, Oxford. 728 pp, ISBN 0-19-857509-2 (volume 6); 575 pp, ISBN 0-19-857510-6 (volume 7). GBP 75.00 in both cases.

There have now been so many reviews written about the various volumes of Birds of the Western Palearctic that I feel that there's rather little left to be said. These two volumes do not deviate from the style and quality of the previous five, in other words they are monumental pieces of work that will remain standard references for decades to come. For most species, many pages of information is provided plus literally 100s of source references should you wish to delve into any aspect more thoroughly. I cannot comment on the accuracy and completeness of the text although I assume it to be 100% or close to in both cases. I feel able, however, to express my opinion concerning the quality of the plates. Most of them are absolutely beautiful, whilst a few are simply not! These relatively small almost, miniature style, paintings do not do justice to the talent of some of these artists and this applies to all seven volumes to date. I remember seeing a few large paintings in an exhibition of one of the artists who has produced plates for BWP and then instantly appreciating what a wonderful artist he really is. His plates, on the other hand, are tragic! I wonder how many people will judge this individual's work on the basis of his plates? Could not artists have been chosen in some cases with a bit more reference to their style of work?

The price seems to be a bit steep but, given the sizes of the books and the quality of the information contained within, they must be the best value-for-money books available. They should be gracing the bookshelves of all ornithologists and anybody who has not yet got (all of) them should do there utmost to lay their hands on the complete set. Graham J Holloway

J-P Jacob & M Paquay 1992. *Oiseaux nicheurs de Famenne. L'atlas de Lesse et Lomme.* Aves, Liège. 360 pp. <Prijs onbekend>

Nederland telt ruim een strekkende meter streekavifauna's, om nog maar niet te spreken van de onafzienbare rij broedvogelrapporten waarvan niemand meer een compleet overzicht heeft. Internationaal beschouwd is Nederland een toonbeeld van inventarisatiedrift en samenwerking tussen vogelaars. Je vergeet daardoor gemakkelijk dat niet overal elders zo'n inventarisatietraditie heerst en kijkt in eerste instantie dan ook onwennig naar een broedvogelatlas van een gebied in Zuidoost-België met een oppervlakte van slechts 28 000 ha. Met de arrogantie die voortvloeit uit onze van streekavifauna's doorzakkende boekenplanken is men dan snel geneigd te denken dat je zo'n 'klein' gebied toch niet 'atlast' maar er de territoriumkartering toepast. De Belgische realiteit is echter een andere dan de Nederlandse en Belgische overwegingen moeten niet volgens Nederlandse maatstaven worden beoordeeld. België kent geen rijke traditie op gebied van broedvogelinventarisatie in georganiseerd verband. De organisaties AVES in Wallonië en VLAVICO in Vlaanderen zijn nog maar pas bezig met de uit-

voering van grootschalige projecten. In dat licht moet ook deze broedvogelatlas worden gezien.

Het gebied waar de rivieren Lesse en Lomme samenstromen vormt de kern van het studiegebied. De rivierdalen en hellingbossen in de streek genieten een grote faam om hun planten- en dierenrijkdom maar merkwaardigerwijs waren geen nauwkeurige, recente broedvogelgegevens voorhanden. Uit de inleidende hoofdstukken van het boek wordt duidelijk dat dit te wijten is aan het feit dat er vrijwel geen vogelaars in de streek wonen. Dat maakt de prestatie van Jacob en Paquay en de inventariseerders uit de kringen van AVES er des te opmerkelijker op. 70 vogelaars hebben in de periode 1985-89 het onderzoeksgebied uitgekamd. Het onderzoek is op basis van kilometerhokken uitgevoerd zodat 279 blokken onder handen moesten worden genomen. Het voorkomen van de broedvogels is volgens de bekende codering in broedzekerheidsklassen vastgelegd. Bovendien is volgens een schatting (telling bij de zeldzame soorten) de talrijkheid van de soorten geregistreerd (vijf aantalsklassen: 1-5, 6-10, 11-20, 21-40 en > 40).

Het gebied telt 109 broedvogelsoorten. In de verspreidingskaarten krijgt gelukkig het aantalsaspect voorrang. Als waarschijnlijk of zeker broeden is vastgesteld, wordt de aantalsschatting weergegeven. Er is dus sprake van een broedvogelatlas met semi-kwantitatieve verspreidingskaarten. Dat voegt veel informatie toe aan de verspreidingspatronen, temeer daar ook topografische elementen zoals rivieren, dorpen en bossen als ondergrondarcering aan de kaarten zijn meegegeven. Een minpunt is echter dat de aantalsschattingen in de vorm van cijfers op de kaart staan terwijl niet voor variabele stipdiktes is gekozen die de patronen visueel beter tot hun recht zouden laten komen. Helaas is één oogopslag nu niet voldoende om de informatie in de kaart te doorgronden. Daarmee is tegelijk alles wat in negatieve zin op het boek aan te merken valt gezegd want Jacob en Paquay hebben een waardevolle verspreidingsatlas afgeleverd. De soorttekste zijn vergelijkbaar met de informatie zoals we die uit goede streekavifauna's gewend zijn. De verspreidingspatronen en gevonden dichtheden worden geanalyseerd en vergeleken met die uit naburige regio's, de beschikbare informatie over het voorkomen in de loop der tijd en de aantalsontwikkeling wordt samengevat en ten slotte komen ook de biotoopvoorkeuren van de soort ruim aan bod. Tevens wordt bij elke soort een aantalsschatting van de populatiegrootte gegeven.

In de inleidende hoofdstukken wordt behalve de onderzoeksmethodiek ook het landschap en het klimaat van de streek beschreven. Bovendien is het boek verluchtigd met talloze foto's van landschappen (veel in kleur) en vogels.

Het boek wordt afgesloten met uitgebreide evaluaties waarin broedvogelsamenstelling en aantalsontwikkelingen tegen het licht worden gehouden. De aanwezige biotopen en hun broedvogelrijkdom worden tenslotte uitgebreid geanalyseerd, waarna een opsomming volgt van de toplocaties met hun meest waardevolle soorten.

Uit de evaluaties wordt duidelijk dat het gebied van de Lesse en de Lomme niet alleen in regionale context van grote waarde is, maar ook op landelijke niveau hoog scoort. Vooral de bosvogels maar ook verschillende soorten van het open veld (Kwartelkoning *Crex crex*!) hebben er hun bastion.

Het werk van Jacob en Paquay maakt duidelijk dat bij gebrek aan mankracht voor de arbeidsintensieve territoriumkartering een atlasproject met kleine onderzoeksblokken een prima alternatief is. JOHAN BEKHUIS

T NIGHTINGALE & M HILL 1993. *Birds of Bahrain.* Immel Publishing Ltd, London. 285 pp. ISBN 0-907151-79-5. GBP 45.00.

The oil state of Bahrain makes up only a tiny part of the Arabian Peninsula. On the island, however, merely some rocks in the Persian Gulf, almost 300 species of birds have been recorded. This beautiful avifauna makes clear why the area is worth visiting. The first 165 pages give information, among others, on the island itself (geography, geomorphology, climate, vegetation, but also pollution and hunting), on ornithologists of past (obviously the more interesting) and present, on which areas to visit and what to expect (with four small but detailed maps), and on migration and occurrence of species per month. Breeding birds are covered in a separate chapter, with useful information on status, nesting sites, breeding season, and so on. Much data are probably taken from other sources though, like clutch size and fledging period, and I would have preferred to see a distinction between own data, gathered on Bahrain, and data from literature. In the first nine chapters all bird names in the text are printed in bold, which makes it very easy to look up the various species. Chapter 10, covering about the second half of the book, is a systematic list of all species ever recorded in the emirate. The level of information per species is diverse: in some species very detailed, in others rather vague (for instance in Herring Gull *Larus argentatus* [sic]). It makes pleasant reading though. The fact that because of the presence of various private zoos several introduced species are regularly seen, sometimes even breeding in the wild and often spreading further, sounds familiar ...

The most exciting of the book are the excellent, high-quality photographs of Mike Hill. Over 80 species are depicted, many of which only rarely seen by birders (eg, Socotra Cormorant *Phalacrocorax nigrogularis* (also in the colony!), Sooty Falcon *Falco concolor* and Grey Hypocolius *Hypocolius ampelinus*).

Even for those who have never been, or are going to be, in the neighbourhood, the book will give many pleasant hours of reading and dreaming away. GUIDO O KEIJL

M F LEOPOLD & C J CAMPHUYSEN (REDACTIE) 1993. *Wel of niet boren op het Friese Front? Verschillende standpunten vergeleken.* Proceedings van de NZG Workshop,

16 mei 1992, Alkmaar. Sula 7 (special issue). 44 pp. ISSN 0926-132X.

In 1991 voerde de Nederlandse Aardoliemaatschappij (NAM) een proefboring uit voor het opsporen van gasreserves op het Friese Front, 65 km ten noorden van Texel, Noordholland. Het Friese Front is een bijzonder stukje Noordzee waar als het gevolg van de locale hydrografie een bijzondere fauna en flora aanwezig is, zowel in het water als op de zeebodem. Bekend zijn inmiddels onder andere de grote aantallen Zeekoeten *Uria aalge* die met hun nog niet vliegvlugge jongen in dit gebied verblijven. Op 16 mei 1992 organiseerde de Nederlandse Zeevogelgroep (NZG) een workshop waar vertegenwoordigers van het Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee (NIOZ), de NAM, Greenpeace (dat tegen deze boring protesteerde en actie voerde), de Ministeries van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV) en van Economische Zaken (EZ) met elkaar in discussie gingen over de wenselijkheid en milieueffecten van boringen in dit unieke stukje zee. In dit speciale nummer van Sula wordt van deze dag verslag gedaan.

Mardik Leopold (NIOZ) zet in een goed verhaal nog eens uiteen waardoor de biologische rijkdom van het Friese Front veroorzaakt wordt. Bopp van Dessel (NAM) stelt dat de NAM bij al haar operaties uiterste zorgvuldigheid betracht, daarvoor speciale risicoanalyseprocedures heeft ontwikkeld en dat er naar gas geboord kan worden zonder grote risico's voor het zeemilieu. Willem Jan Goossen (het op drie (!) verschillende manieren schrijven in deze uitgave van de voornaam van deze spreker/auteur is een opmerkelijke en weinig correcte redactionele misser) gaat hier namens Greenpeace uiteraard tegenin en betoogt dat de milieuschade van boringen wel degelijk aanzienlijk is en dat de mogelijkheid van een grote milieuramp niet ondenkbeeldig is. Greenpeace plaatst de problematiek van de vervuiling door de offshore-industrie, zoals we van haar gewend zijn, in een wat ruimer, zeg maar *globaler* perspectief.

Lezers die nog nooit van offshore, tankers, olie, gas en zeevogels hebben gehoord (maar daartoe behoren de abonnees van Sula lijkt mij niet) kunnen in dit nummer wellicht iets van hun gading vinden. Voor degenen die zich al op een andere wijze hebben verdiept in de de voors en tegens van olie- en gaswinning op zee en de energieproblematiek in het algemeen biedt het verslag van de workshop echter weinig nieuws. Bovendien heeft de publikatie van deze zeven bijdragen, anderhalf jaar (!) na dato, wel erg lang op zich laten wachten. ANDRÉ J VAN LOON

DBA-nieuws

Nieuwe Dutch Birding-autosticker Samen met dit nummer van Dutch Birding presenteren wij onze lezers de nieuwe Dutch Birding-autosticker. Nederlandse begunstigers kunnen extra exemplaren van deze sticker aanvragen door het zenden van geldige postzegels ter waarde van NLG 4.00 per sticker aan: Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Nederland. Belgische begunstigers kunnen BEF 1000.00 per sticker overmaken op girorekening 000 1592468 19 tnv Dutch Birding Association ovv 'stickers'. De genoemde prijzen zijn inclusief verpakking en verzending.

New Dutch Birding sticker With this issue of Dutch Birding we present our readers the new Dutch Birding sticker. Those interested in obtaining extra copies can send a Sterling cheque (amounting to GBP 2.00 per copy) or Eurocheque (NLG 5.00 per copy), including package and postage, to: Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Netherlands.

Corrigenda

In het onderschrift van plaat 205 (Dutch Birding 15: 284, 1993) is bij vergissing niet de juiste fotograaf vermeld. De foto werd niet gemaakt door Carl Derks maar door Hans Gebuis. REDACTIE

In the paper 'Identification of Middendorff's and Styan's Grasshopper Warblers' by Peter R Kennerley and Paul J Leader (Dutch Birding 15: 241-248, 1993), two errors appear in the captions of plates 171 and 173. For plate 171, the date should be 9 *February* 1991; for plate 173, the location should be Luk Keng, *Hong Kong*. We apologize for these mistakes. EDITORS

Aankondigingen & verzoeken

BirdLife International World Conference on 12-18 August 1994 The BirdLife International World Conference is organized every four year, usually closely timed with the International Ornithological Congress. On 12-18 August 1994, the 21st World Conference will be held in Rosenheim, Bayern, Germany. The purpose of the conference is to debate global bird conservation priorities, agree on the action plan for the next four years and hold special symposia on key conservation issues. A series of short excursions will be offered and there will be a special excursion (18-19 August) for people wishing to travel to Vienna, Austria, to attend the International Ornithological Congress. For an information leaflet, containing the provisional programme and a registration form, please contact: BirdLife International, Wellbrook Court, Girton Road, Cambridge CB3 0NA, UK, telephone +44-223277318, fax +44-223277200.

Bird migration survey in Israel in autumn of 1994 From 10 August to 20 October 1994, the Israel Raptor Information Center IRIC organizes the 16th annual raptor, stork and pelican migration survey in the Northern Valleys, Israel. During the autumn, over a period of 45 days, 580 000 raptors of 30 different species, 190 000 White Storks *Ciconia ciconia* and 36 000 White Pelicans *Pelecanus onocrotalus* can be counted in the skies over Israel!

You are invited to join an international team of birders to experience the busiest migration route in the Western Palearctic. Experienced birders willing to assist in the survey for a period of at least 3 weeks and to watch the migration for at least 8 hours a day are offered free lodging and food for the length of their stay. Those interested are requested to send a short curriculum vitae including details of their previous experience to: Dan Alon, Autumn Migration Survey, Ruth Street 25, Haifa, 34403 Israel, telephone +972-4389973; fax +972-3818433 or +972-2932385 (IRIC). Please state the period you will be available.

Birds of Jordan A book on the birds of Jordan is currently being prepared by Ian Andrews, based mainly on the three years he recently spent in that country. Although some additional information has already been sent to Jörg Wittenberg and himself, the author is keen to make the book as comprehensive a summary as possible. Please send Jordanian bird records (old or recent) to: Ian Andrews, 39 Clayknowes Drive, Musselburgh, Midlothian EH21 6UW, UK. Any records will be gratefully received and acknowledged.

Broedvogelatlas Malopolska, Polen In 1992 verscheen *Atlas ptaków legowych Malopolski 1985-1991 – The atlas of breeding birds in Malopolska 1985-1991 (south-eastern Poland)*, uitgegeven door Biologica Silesiae in Wroclaw, Polen. De inleidende hoofdstukken en de soortteksten van deze broedvogelatlas van Malopolska, Zuidoost-Polen, zijn zowel in het Pools als in het Engels. In Nederland is het boek te bestellen door overmaking van NLG 33.00 (incl NLG 8.00 verzending) op postbankrekening 5663572 tnv F Erhart, Rosendaalsestraat 160-10, 6824 CN Arnhem, Nederland, ovv 'Atlas Polen'.

OBC/In Focus Conservation Awareness Award 1994 is the 10th year since the foundation of the Oriental Bird Club OBC. In this anniversary year, the OBC is pleased to announce an important new conservation award, the *OBC/In Focus Conservation Awareness Award*, sponsored by one of Britain's leading optical equipment retailers In Focus.

The award of GBP 1000.00 is being offered to nationals of the Orient for a project where the main emphasis is on conservation awareness. Such projects might include construction of a hide or information centre, funding a camp for school children or nature trail, improving educational facilities at a local school, funding of educational materials, publications or attendance at a training course, or any other project that raises the local awareness of the birdlife and the conservation issues pertaining to it.

OBC/In Focus Conservation Awareness Award is based on the success of the Forktail/Leica Award and will significantly expand the OBC's conservation role. An information leaflet describing the club's conservation activities along with advice on proposals can be obtained from: OBC Conservation Officer, c/o The Lodge, Sandy, Bedfordshire SG19 2DL, UK.

Ornithos, a new French journal for birders In 1994, the Ligue pour la Protection des Oiseaux (LPO) in France is starting a new journal, Ornithos, edited by Philippe J Dubois and Marc Duquet. In this first year, two issues will be published (in March and September). Ornithos will focus on birds in France and the Western Palearctic and will publish papers and notes on identification, status and ecology of the birds of France and the WP, the annual report of the French rarities committee (CHN), the annual report of rare breeding birds in France, results of bird surveys in France, mystery photographs, birding spots in France and the WP and other news about birds and birding in France and the WP.

The format of the journal is 23 x 16.5 cm. Each issue will have 48 pages including numerous colour photographs. The text is in French with English summaries and captions. The subscription rate will be FRF 150.00 (Europe) or FRF 180.00 (countries outside Europe), with special rates for LPO-members (FRF 120.00 and FRF 150.00, respectively). For further information and subscriptions, please contact: Ornithos, LPO, BP 263, 17305 Rochefort Cédex, France.

Rode lijst van bedreigde en kwetsbare vogelsoorten in Nederland Acht jaar na *Bedreigde en karakteristieke vogels in Nederland* (Osieck 1986) publiceerde Vogelbescherming Nederland onlangs een nieuwe *Rode lijst van bedreigde en kwetsbare vogelsoorten in Nederland*, samengesteld door Eduard Osieck en Fred Hustings. Het rapport is te bestellen door overmaking van NLG 25.00 op girorekening 75775 tnv Vogelbescherming Nederland, Zeist, Nederland, ovv Rode Lijst, Technisch Rapport 12.

Vogels van Zuid-Kennemerland en Haarlemmermeer In 1996 zal de Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland een boek publiceren over de vogels van Zuid-Kennemerland en de Haarlemmermeer, Noordholland, de eerste avifauna van het gebied sinds het in 1966 in Het Vogeljaar gepubliceerde overzicht van Akkerman & Niessen. In deze nieuwe avifauna zullen alle beschikbare gegevens van na 1966 worden verwerkt, waaronder de resultaten van de uitgebreide broedvogelinventarisaties in de Kennemerduinen en de Amsterdamse Waterleidingduinen, de langjarige trekvogeltellingen bij Bloemendaal aan Zee, de gegevens van de twee vinkenbanen in de regio en resultaten van het langlopende onderzoek aan roofvogels en uilen in de Haarlemmermeer. Door het behandelen van de gehele Haarlemmermeer zal in het boek ook voor het eerst gepubliceerd worden over de vogelwereld van de uitgestrekte terreinen van Schiphol.

Om een zo compleet mogelijk overzicht te verkrijgen wordt iedereen verzocht om interessante vogelwaarnemingen, gedaan in het gebied tussen Noordzeekanaal en de provinciegrens met Zuidholland (inclusief de Zuidpier bij IJmuiden!) èn de Haarlemmermeer, voorzien van plaats, datum en eventuele verdere gegevens te sturen naar: Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland, p/a Johan Stuart, Aletta Jacobsstraat 27, 1991 TC Velserbroek, Nederland, telefoon 023-389481 (privé) of 02518-59750 (werk).

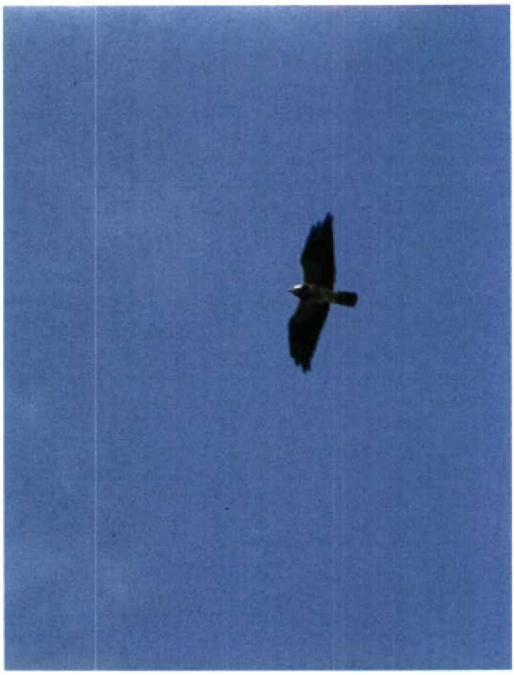
Trekvogelproject 'Spring in The Straits' De Straat van Messina, het zeegebied tussen Tunesië en Italië, is een belangrijke trekvogelroute. Elk voorjaar concentreren zich hier 1000en roofvogels en 100en Ooievaars *Ciconia ciconia*. In het voorjaar van 1993 werden 25 000 vogels geteld, waaronder 5000 Wespendieven *Pernis apivorus* op één dag. Al 13 jaar worden kampen georganiseerd om tellingen te verrichten en om te proberen de intensieve illegale jacht een halt toe te roepen. Dit jaar organiseert World Wildlife Fund Italië van 2 april tot 28 mei 1994 een kamp aan de Siciliaanse kust. Voor meer informatie en opgave voor deelname kan men schrijven naar: WWF Italy, Camps Office, Via Donatello 5/B, 20100 Milano, Italië.

WP reports

This review lists rare and interesting birds mainly recorded in the Western Palaearctic during **November-December 1993** and focuses on north-western Europe. A few November reports were already included in the previous review (Dutch Birding 15: 275-281, 1993). Additional information covering earlier reports is included as well. Some records of species outside the WP are also mentioned. The reports are largely unchecked and their publication here does not imply future acceptance by the records committee of the relevant country.

The first breeding of **Great Northern Diver** *Gavia immer* for Norway was reported at Varangerfjord, Finnmark, in 1993. In England, the two long-staying **Pied-billed Grebes** *Podilymbus podiceps* remained present in Cornwall and Northumberland. Also in England, four exceptionally late **Mediterranean Shearwaters** *Puffinus yelkouan* were reported on 4-9 December flying past St Ives, Cornwall, and two on 18 December past Prawle Point, Devon. At Fehertó, Szeged, Hungary, 14 **Pygmy Cormorants** *Phalacrocorax pygmeus* were counted on 8 November. In the UK, large numbers of **Little Egrets** *Egretta garzetta* were reported in November, with 40 in Cornwall, 40 in Dorset, 20 in Devon, 15 in West Sussex, 43 on Jersey, Channel Islands, and nine in Ireland; numbers remained high in December. In the Netherlands, a **Great White Egret** *E alba* returned for its eighth consecutive winter to the polders between Nuland and Oss, Noordbrabant. At Oued Massa, southern Morocco, a flock of 55 **Glossy Ibises** *Plegadis falcinellus* was seen on 9 January 1994. A further four were wintering in the Camargue, Bouches-du-Rhône, France. **Bald Ibises** *Geronticus eremita* continued to decline, with only 70 counted in a nationwide survey in Morocco and none returning to Ta'izz, Yemen, this autumn (cf Dutch Birding 11: 128-131, 1989, 15: 33, 1993). A first-winter **Eurasian Spoonbill** *Platalea leucorodia* was present on 25 November at Corralejo, Fuerteventura, Canary Islands. In Yemen, approximately 500 **Lesser Flamingoes** *Phoenicopterus minor* were counted at Hodeidah on 24 November (the highest count ever). An alleged **Whistling Swan** *Cygnus columbianus columbianus* for on 9 January 1994 at Thülsfelder Talsperre, Cloppenburg, Niedersachsen, Germany, showed as much yellow as a similar bird photographed in Flevoland, the Netherlands, in December 1990 (Dutch Birding 13: 35, plate 39, 1991), and likewise it should probably be considered as a **Bewick's Swan** *C c bewickii* with extremely lit-

18 Ivory Gull / Ivoormeeuw *Pagophila eburnea*, Shetland, Scotland, December 1993 *(Bill Jackson)* **19** Common Buzzard / Buizerd *Buteo buteo*, adult pale morph, Oostakker, Oostvlaanderen, Belgium, 25 August 1993 *(Han Remaut)* **20** Baird's Sandpiper / Bairds Strandloper *Calidris bairdii*, juvenile, Mietkow, Silesia, Poland, 19 October 1993 *(Jan Lontkowski)* **21** Spotted Sandgrouse / Sahelzandhoen *Pterocles senegallus*, Merzouga, Morocco, 29 December 1993 *(Paul Geysels)*

tle yellow. Three Bewick's Swans stayed at Hula Valley, Israel, during the winter of 1993/94. In the Netherlands, a **Greenland White-fronted Goose** *Anser albifrons flavirostris* was discovered in large geese flocks near Workum, Friesland, on 1 February 1994. In the Hortobágy-Halastó area, Hungary, up to 50 **Lesser White-fronted Geese** *A erythropus* were present in the first week of October, increasing to 140 in early November. In Israel, two were staying near Eilat during November-January and eight at the Jezrael Valley (in the north of the country) during December-January; there were only three previous records for Israel. On 26 December, a **Ross's Goose** *A rossii* returned for its seventh consecutive winter to Stellendam, Zuidholland, the Netherlands. In Scotland, probably vagrant **Lesser Canada Geese** *Branta canadensis* ssp were staying at Loch Leven, Tayside, on 14-28 November and on Islay, Strathclyde, on 16 November. Two were present at North Slobs, Wexford, Ireland, from 21 November onwards. In the Netherlands, at least one was present north of Workum from 23 January 1994. On 30 September, four **Red-breasted Geese** *B ruficollis* (two adults and two juveniles) were seen with Barnacle Geese *B leucopsis* along the dam to Rømø, Sonderjylland, Denmark. In Germany, a flock of five was present 15 km north of Stade at Asselersand, Niedersachsen, from 5 January 1994 onwards. In the Netherlands, larger numbers than usual were seen, including three at Workum on 27 January 1994 and up to eight single individuals at other localities on a single day (9 January). On 20 November, a male and a female **Blue-winged Teal** *Anas discors* and a **Marbled Duck** *Marmaronetta angustirostris* were still present at Los Molinos, Fuerteventura. The fourth Marbled Duck for Bulgaria was seen at Atanasovska Lake, Bourgas, on 3 December. If accepted, a **Lesser Scaup** *Aythya affinis* reported in the Camargue from 20 November into December will be the first for France. An adult male hybrid **Common Eider** x **Steller's Eider** *Somateria mollissima* x *Polysticta stelleri* was present at sea near Cuxhaven, Niedersachsen, Germany, in December. At St Andrews Bay, Fife, Scotland, at least five **Surf Scoters** *Melanitta perspicillata* were counted on 31 December. In Norway, a male returned for its fourth consecutive winter to Lista, Vest-Agder, on 27 November. In France, three solitary males were seen in Vendée and Morbihan during November-December. The male **Barrow's Goldeneye** *Bucephala islandica* remained at Buvika, Sør-Trøndelag, Norway, for its eighth consecutive winter (cf Dutch Birding 14: 24, 63, 230, 1992, 15: 34, 276, 1993). In France, an influx of seven **Ruddy Ducks** *Oxyura jamaicensis* occurred on 4-5 December, including four at Poses, Eure, and two in Bretagne. In January 1994, up to seven were seen at Merja Barga, north-western Morocco. In early December, 150 **White-headed Ducks** *O leucocephala* were recorded at the Bourgas lakes in Bulgaria. In Switzerland, a male was present at Eschenz, Thurgau, on 12-19 December. An unseasonal **Black Kite** *Milvus migrans* was seen at Meknès, Morocco, on 5 January 1994. Small groups of **White-tailed Eagles** *Haliaeetus albicilla* appeared west of the European breeding range at Lac du Der, Champagne, France (up to four in December) and at Lauwersmeer, Friesland/Groningen, the Netherlands (up to three in January). A **Monk Vulture** *Aegypius monachus* was seen 80 km north of Aswan, Egypt, on 28 December. An alleged **Swainson's Buzzard** *Buteo swainsoni* photographed at Oostakker, Oostvlaanderen, Belgium, on 25 August (cf Birding World 6: 429, 1993) proved to be a moulting adult pale-morph **Common Buzzard** *B buteo* (Dick Forsman in litt). In Hungary, up to 30 **Long-legged Buzzards** *B rufinus* were present at the Hortobágy during July-August, one still being present on 12 October. In France, four **Spotted Eagles** *Aquila clanga* were wintering: one for the fourth consecutive year at Étang du Lindre, Moselle, one at St-Martin-de-Seignanx, Landes, and two in the Camargue, Bouches-du-Rhône. In Sweden, one was present north of Lake Ellestadssjön, Skåne, on 2-14 January 1994. In Bouches-du-Rhône, France, a first-winter **Imperial Eagle** *A heliaca* was reported in the Crau on 12 November and in the Camargue from 25 November into December. On 14 December, a **Saker Falcon** *Falco cherrug* was seen at Urim, Israel.

In May-July 1993, 59 lekking males **Caucasian Black Grouse** *Tetrao mlokosiewiczi* were counted at the well-known localities near the tiny village of Sivrikaya, along the road from Rize to Erzurum, north-eastern Turkey (cf Dutch Birding 9: 179-180, 1987). Malta's first **Allen's Gallinule** *Porphyrula alleni* was trapped by a ringer on Gozo on 9 December. In Hungary, a **Demoiselle Crane** *Anthropoides virgo* stayed on 20-25 October at Szeged-Halastó, 220 km south of Hortobágy. In the Netherlands, a **Little Bustard** *Tetrax tetrax* discovered at Grijpskerke, Zeeland, on 29 November stayed until 16 December. At Asilah, north-western Morocco, 13 **Great Bustards** *Otis tarda* were counted on 11 November. In Germany, a 43-year-old **Oystercatcher** *Haematopus ostralegus* ringed as a nestling on 19 June 1949 on Wangerooge, Ostfriesland, was killed by a female Eurasian Sparrowhawk *Accipiter nisus* on 27 November 1992 near Sankt Peter-Ording, Schleswig-Holstein (Vogelwarte 37: 144, 1993). A **Killdeer Plover** *Charadrius vociferus* was present at Holyhead, Anglesey, Wales, from 30 December to 2 January 1994. At Ma'agan Mikhael, Israel, two **Kittlitz's Plovers** *Charadrius pecuarius* were wintering in 1993-94. The first **Spur-winged Lapwing** *Hoplopterus spinosus* for Hungary was a first-winter bird at Lake Csaj, Szeged, on 17-24 October. In Israel, 20 **Sociable Lapwings** *Chettusia gregaria* were seen at Urim on 14 December. A **White-tailed Lapwing** *C leucura* was observed on 18 December at 30 km from Eilat, Israel; on 20 December, 10 were reported from Luxor, Egypt. The third **Long-toed Stint** *Calidris subminuta* for Yemen was discovered at Wadi Siham on 17 November. The second **Baird's Sandpiper** *C bairdii* for Poland was present at Mietkow Reservoir, Silesia, on 19-26 October. On 10 October, the second **Buff-breasted Sandpiper** *Tryngites subruficollis* for Hungary was staying with Dotterels *C morinellus* in the Hortobágy. On 2 November, the

third **Pintail Snipe** *Gallinago stenura* for Yemen was seen at Hodeidah. Potentially the first for western Europe was flushed four times out of six visits at Cobh, eastern Cork, Ireland, from 8 January 1994 onwards; the bird could not be found on 29-30 January by c 100 birders waiting patiently along the edge of the bog while three persons walked it. Two of the three **Slender-billed Curlews** *Numenius tenuirostris* first found in the winter of 1987/88 at Merja Zerga, Morocco, returned to Merja Zerga on 11 November. Despite much searching, no other regular winter haunt of this species has been found in Morocco or elsewhere since 1987. A **Marsh Sandpiper** *Tringa stagnatilis* was seen at Merja Barga, Morocco, on 5 January 1994. A **Spotted Sandpiper** *Actitis macularia* was present from 16 November to at least late January 1994 at Fen Drayton, Cambridgeshire, England. In Israel, it has been an exceptionally good winter for **Great Black-headed Gulls** *Larus ichthyaetus*, with at least 1000 in the Bet Shean Valley, in the north of the country. On the coast of south-western France, large numbers of **Mediterranean Gulls** *L melanocephalus* were seen: 580 on 29 November at Hossegor-Capbreton, Landes, and 1340 in mid-November at Ile de Ré, Charente-Maritime (cf Dutch Birding 15: 233, 1993). An adult **Laughing Gull** *L atricilla* was briefly seen at Auchenreoch Loch, Dumfries & Galloway, Scotland, on 28 December. A **Franklin's Gull** *L pipixcan* was claimed at Oued Sous, Morocco, on 9 January 1994. A first-winter **Bonaparte's Gull** *L philadelphia* was reported at Abersoch Harbour, Gwynedd, Wales, on 16-17 November. **Audouin's Gull** *L audouinii* is still on the increase in the Ebro delta, Tarragona, Spain, where c 9000 pairs produced c 24 000 young in 1993. In Kerry, Ireland, up to nine **Ring-billed Gulls** *L delawarensis* were counted at Blennerville on 20 December. For the second successive autumn, both the Ring-billed (from late December) and the **Iceland Gull** *L glaucoides* (from 29 September) returned to Le Portel, Pas-de-Calais, France (cf Dutch Birding 14: 186, 1992); also, on 24 December, the Ring-billed which wintered in Paris in 1991 and 1992 returned for its third consecutive year. **Baltic Lesser Black-backed Gulls** *L fuscus fuscus* (sometimes considered specifically distinct from the western *L f graellsii* and *L f intermedius*) continue to decline in the Baltic region where, reportedly, since 1980 75-90% disappeared from Sweden. Adult **Kumlien's Gulls** *L (g) kumlieni* were seen at Seaforth, Merseyside, England, from 4 December and at Cork City, Cork, Ireland, on 24-30 December. In the Netherlands, an adult **Glaucous Gull** *L hyperboreus* stayed for its eighth consecutive winter at Brouwersdam, Zeeland. The fourth **Ross's Gull** *Rhodostethia rosea* for Denmark was a second-winter bird at Skagen on 20 October. One turned up at Pella, Iowa, USA, on 31 October and 1 November. In Scotland, an adult was reported at Carsethorn, Dumfries & Galloway on 16 November. If accepted, an adult seen near the lighthouse at Egmond aan Zee, Noordholland, on 16 December will be the fourth for the Netherlands. In Scotland, an adult was seen at Tay Estuary, Tayside, on 31 December. A first-winter **Ivory Gull** *Pagophila eburnea* was reported from several places on Shetland, Scotland, during 12-26 December. One was seen feeding on a seal carcass on Balranald, Western Isles, Scotland, on 29 December. On 7 January 1994, an adult **Lesser Crested Tern** *Sterna bengalensis* stayed at the mouth of Oued Sous, Agadir, Morocco. The 19th **Brünnich's Guillemot** *Uria lomvia* for Sweden was present at Sebybadet, Öland, on 14 November. In November, heavy rains filled Lake Merzouga, south-eastern Morocco, attracting up to 36 **Spotted Sandgrouse** *Pterocles senegallus* on 29-30 December. **Collared Doves** *Streptopelia decaocto* were nesting in the first week of January 1994 along the entire Atlantic coast of Morocco, from Rabat to Goulimîme (less than 10 years ago it was still considered accidental in this country). The **Oriental Turtle Dove** *S orientalis* remained at Mörbylånga, Öland, into January 1994 (cf Dutch Birding 14: 64, 232, 1992; 15: 86, 276, 1993). From December into January 1994, a **Striated Scops Owl** *Otus brucei* (sometimes a second was seen) was wintering near Eilat, Israel, in exactly the same tree used in the previous winter. A **Hume's Tawny Owl** *Strix butleri* was seen north of Aswan, Egypt, on 23 December and 2 January 1994. In October, a **Tengmalm's Owl** *Aegolius funereus* was reportedly found dead at Zwolle, Overijssel, the Netherlands. Possible breeding records of **Plain Swift** *Apus unicolor* were reported again from the rocky shores of south-eastern Morocco in the spring of 1993 (cf Br Birds 87: 9, 1994). In Israel, three (late) **Blue-cheeked Bee-eaters** *Merops persicus* were claimed at Eilat on 6 December. In Sweden, **White-backed Woodpeckers** *D leucotos* were present at Furilden, Gotland, on 8 November and at Rossön, south of Strömstad, Bohuslän, on 2-8 January 1994. The autumn influx in Finland appeared to concern mostly females (cf Dutch Birding 15: 276, 1993); in 1993, numbers of breeding birds continued to decline to 15 nests.

A **Variegated Flycatcher** *Empidonomus varius* from South America stayed at Toronto, Ontario, Canada, from 7 October to 6 November. The sixth **Calandra Lark** *Melanocorypha calandra* for Finland was seen at Joensuu on 8 December and the seventh was discovered on 25 December at Köyliö; the latter survived low temperatures down to -30°C before it was killed and eaten by an Eurasian Sparrowhawk on 6 February 1994. A **Crested Lark** *Galerida cristata* was staying at Hanko, Finland, until at least late January 1994. On 15 December, at Sharm-el-Sheikh, Egypt, an **Oriental Lark** *Alauda gulgula* and three **Richard's Pipits** *Anthus richardi* were reported. The **Blyth's Pipit** *A godlewskii* on Fair Isle, Shetland, stayed from 31 October to 10 November. The eighth for Finland was discovered at Pori on 13 November, ringed on 15 November, and killed by a Pygmy Owl *Glaucidium passerinum* the next day. From 13 January into February 1994, an **Olive-backed Pipit** *A hodgsoni* was wintering at Pitsea, Essex, England (there are five previous winter records for Europe; cf Dutch Birding 15: 166-169, 1993). The fourth **Black-throated Accentor** *Prunella atrogularis* for western Europe and the first for Germany was staying

at a bird-feeder near Kiel, Schleswig-Holstein, from 13 January; previous records were in Finland (October 1987 and October 1993) and Sweden (June 1988). An **Alpine Accentor** *P collaris* was seen on Ouessant, Finistère, France, on 23 November. A **Rufous Nightingale** *Luscinia megarhynchos* of one of the eastern subspecies (cf Dutch Birding 15: 74, 176-177, 1993) was trapped at Kenfig, Mid Glamorgan, Wales, on 6 November. A female **Desert Wheatear** *Oenanthe deserti* near Heacham, Norfolk, England, was present from 16 November to 7 December. In Britain, the autumn's total of seven trapped **Blyth's Reed Warblers** *Acrocephalus dumetorum* represent a remarkable one-third of all (20) pre-1993 records. In Scotland, a late **Booted Warbler** *Hippolais caligata* stayed until 14 November at Newtonhill, Grampian. A warbler photographed and trapped at Seafield, Lerwick, Shetland, from 21 to 6 November is thought to have been a **Sykes's Warbler** *H c rama* (cf Dutch Birding 15: 280, 1993), as is the one at Ottenby, Öland, Sweden, from 26 August to 2 September (cf Dutch Birding 15: 234, 1993). The first wintering record for Israel occurred at Eilat, from 10 December to at least 24 January 1994 (there were less than 10 previous records of this subspecies, all on passage). At Hardelot-Plage, Pas-de-Calais, France, a **Sardinian Warbler** *Sylvia melanocephala* was present on 29 November. In Israel, a **Desert Lesser Whitethroat** *S curruca minula* on 12 December was reported from Eilat. A **Barred Warbler** *S nisoria* at Fareham, Hampshire, England, on 30 November was even later than the one at Newcastle, Wicklow, Ireland, on 16-22 November (cf Dutch Birding 15: 281, 1993). In Britain, c 15 **Pallas's Warblers** *Phylloscopus proregulus* were reported during November. In France, only one was found this autumn, in Vannes, Morbihan, on 31 October. **Hume's Yellow-browed Warblers** *P humei* were seen on Christiansø, Denmark, on 28-31 October, at Flamborough Head, Humberside, England, on 5-9 November and at Strumble Head, Dyfed, Wales, on 20 November. A **Short-toed Treecreeper** *C brachydactyla* remained present at Dungeness, Kent, England, until at least 11 December (cf Dutch Birding 15: 281, 1993). A **Dusky Warbler** *Phylloscopus fuscatus* was present at Santa Barbara, California, USA, on 22-23 October. In the Netherlands, after being eradicated in the 1920s, **Ravens** *Corvus corax* were reintroduced in 1966, and in 1976-86 3-9 pairs bred annually in the Veluwe, Gelderland, where numbers increased markedly since 1987 to 50 breeding and 31 territorial pairs in 1992 (Limosa 66: 107-166, 1993). In December, a **Snowfinch** *Montifringilla nivalis* was discovered on Mallorca, Spain. From 27 November until at least 9 January 1994, a first-winter male **Two-barred Crossbill** *Loxia leucoptera* remained at Baarn, Utrecht, the Netherlands. In Dorchester, Dorset, a **Dark-eyed Junco** *Junco hyemalis* on 7-19 November was trapped

22 Desert Wheatear / Woestijntapuit *Oenanthe deserti*, Heacham, Norfolk, England, November 1993 *(Dave Stewart/Birding Images)*

and ringed. In the USA, a **Rustic Bunting** *Emberiza rustica* was present at California City, California, on 7-10 November. In Britain, late **Little Buntings** *E pusilla* were seen on Stronsay, Orkney, and at Ecclestone, Merseyside, from 26 December.

For a number of reports, publications in Birding World, Birdwatch, Bird Watching, British Birds, Limicola, Linnut, Vår Fågelvärld, Vår Fuglefauna and Winging It were consulted. News from Britain was kindly supplied by Birdline (0891-700-222) and Rare Bird News (0881-888-111). I wish to thank Mashuq Ahmad, Christine Barthel, Peter Barthel, Leo Boon, Tony Clarke, Gerald Driessens, Philippe Dubois, Marc Duquet, Enno Ebels, Dick Forsman, Annika Forsten, Steve Gantlett, Hans Gebuis, Paul Geysels, Håkon Heggland, Ferdy Hieselaar, Jeff Higgott, Evert van Huijssteeden, Peter Iankov, Erling Jirle, Guy Kirwan (OSME), Paul Knolle, Bernard de Langhe, Paul Leader, Franko Maroevic, Anthony McGeehan, Dick Meijer, Peter Meininger, Hans van der Meulen, Richard Millington, Dominic Mitchell, Killian Mullarney, John Asmar Olsen, Klaus Malling Olsen, Gerald Oreel, Martin Poot, Rob Poot, Frank Rozendaal, John Ryan, Bjoern Einar Sakseid, Aat Schaftenaar, Peter van Scheepen, Bob Scott, Hadoram Shirihai, Tadeusz Stawarczyk, Dirk Symens, Paul Vossen, Arend Wassink and Ecsedi Zoltán for their help in compiling this review.

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Netherlands

Recente meldingen

Dit overzicht van recente meldingen van zeldzame en interessante vogels in Nederland en België beslaat voornamelijk de maanden **november en december 1993**. De vermelde gevallen zijn merendeels niet geverifieerd en het overzicht is niet volledig. Alle vogelaars die de moeite namen om hun waarnemingen aan ons door te geven worden hartelijk bedankt.

Waarnemers van soorten in Nederland die worden beoordeeld door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna wordt verzocht hun waarnemingen zo spoedig mogelijk toe te zenden aan: CDNA, Postbus 45, 2080 AA Santpoort-Zuid, Nederland. Hiertoe gelieve men gebruik te maken van CDNA-waarnemingsformulieren die eveneens verkrijgbaar zijn bij bovenstaand adres.

Nederland

DUIKERS TOT VALKEN In het binnenland werden **Parelduikers** *Gavia arctica* waargenomen bij Enschede, Overijssel, van 30 oktober tot 14 november en (een andere vogel) van 18-24 december, en in Groningen, Groningen, van 12 december tot 1 januari 1994. **IJsduikers** *G immer* werden gezien op 18 november bij Bloemendaal, Noordholland, op 20 november bij de Brouwersdam, Zeeland/Zuidholland, op 23 november bij Terneuzen, Zeeland, vanaf 17 november bij IJmuiden, Noordholland, en vanaf 25 december in de Harderhaven bij Harderwijk, Gelderland. Op 18 december werd een dood exemplaar gevonden bij Born, Limburg. Een **Geelsnavelduiker** *G adamsii* zou op 22 december gezien zijn bij Schiermonnikoog, Friesland. Een laat **Vaal Stormvogeltje** *Oceanodroma leucorhoa* werd op 11 december gezien bij de Brouwersdam. **Stormvogeltjes** *Hydrobates pelagicus* werden gemeld op 15 november bij Camperduin, Noordholland (vier), en bij IJmuiden (twee) en op 16 november nog eens twee bij Camperduin. Op de Westerschelde, Zeeland, tussen Westkapelle en Vlissingen, verbleven enige **Kuifaalscholvers** *Phalacrocorax aristotelis*, met als maximum vijf op 22 november. Van 24 november tot 1 december verbleven er maximaal twee bij Den Helder, Noordholland, en op 3 december werd er één bij IJmuiden gezien. Een **Koereiger** *Bubulcus ibis* werd op 23 november dood gevonden bij Uitgeest, Friesland. **Kleine Zilverreigers** *Egretta garzetta* werden gezien op 22 november bij het Veerse Meer, Zeeland, en op 23 november bij Allingawier, Friesland. Laatstgenoemde vogel werd in verzwakte toestand naar Ureterp, Friesland, gebracht. **Grote Zilverreigers** *E alba* verbleven vanaf 3 november op de Korendijkse Slikken, Zuidholland, de gehele periode in de Lauwersmeer, Groningen, op 7 november bij het Harderbroek, Flevoland, en op 15 november bij Kornwerd, Friesland. **Ooievaars** *Ciconia ciconia* werden nog gezien in december, twee bij Breukelen, Utrecht, en drie bij Leerdam, Zuidholland. Twee **Flamingo's** *Phoenicopterus ruber roseus* waren aanwezig op 5 december bij Sirjansland, Zeeland. Tussen 6 november en 3 december werden maximaal 12 (!) **Dwergganzen** *Anser erythropus* gezien in de omgeving van Anjum, Friesland. Op het Oude Land van Strijen, Zuidholland, waren er van 6 tot 27 november maximaal drie aanwezig en verder waren er exemplaren op 20 november bij Numansdorp, Zuidholland, op 21 november bij Den Bommel, Zuidholland, en op 29 december bij Noordpolderzijl, Groningen. De grootste groep **Sneeuwganzen** *A caeru-*

23 Ringsnaveleend / Ring-necked Duck *Aythya collaris*, Oostvaardersdijk, Flevoland, november 1993 *(Lammert van der Veen)* **24** Ringsnaveleend / Ring-necked Duck *Aythya collaris*, Oostvaardersdijk, Flevoland, november 1993 *(Jaap van 't Hof)*

lescens zat begin november in de Marnewaard bij de Lauwersmeer en telde zes exemplaren. Als vanouds verbleef vanaf 28 december weer een **Ross' Gans** *A rossii* bij Stellendam, Zuidholland. Een **Zwarte Rotgans** *Branta bernicla nigricans* werd op 3 december doorgegeven van Texel, Noordholland. **Roodhalsganzen** *Branta ruficollis* werden gezien bij Strijen, bij Oudega, Friesland, bij Anjum, langs de Praamweg in Flevoland, in de omgeving van Maasbracht, Limburg, en twee bij Zuidland, Zuidholland. Een **Bronskopeend** *Anas falcata* zou tussen 19 en 25 november weer aanwezig zijn geweest op de Oranjekom in de AW-duinen, Noordholland. De grootste groep **Krooneenden** *Netta rufina* telde 14 exemplaren en werd gezien in de HW-duinen, Zuidholland. Langs de Oostvaardersdijk, Flevoland, zwom van 13 tot 19 november een mannetje **Ringsnaveleend** *Aythya collaris*. Op het wad bij De Cocksdorp op Texel verbleef opnieuw een vrouwtje **Koningseider** *Somateria spectabilis* van 19 november tot 3 december. C 40 **IJseenden** *Clangula hyemalis* werden doorgegeven, zowel in het binnenland (tot in Limburg) als langs de Brouwersdam (13). Van 21 november tot 16 december verbleef aan de binnenzijde van de Brouwersdam een mannetje **Kokardezaagbek** *Mergus cucullatus*, waar vele vogelaars voor de zekerheid toch maar even langs gingen. Ook bij Den Oever, Noordholland, en bij Slochteren, Groningen (een geringde vogel), werd deze soort waargenomen. Verspreid over de periode werd nog een zestal **Rode Wouwen** *Milvus milvus* gemeld. Er werden veel **Zeearenden** *Haliaeetus albicilla* gezien: op 2 november bij Oud-Alblas, Zuidholland, en bij Enkhuizen, Noordholland, op 3 november bij Amsterdam-Zuidoost, Noordholland, en nogmaals bij Oud-Alblas, op 7 en 13 november bij de Praamweg, op 11 november bij Siddeburen, Groningen, van 13 tot 24 november bij Voorst, Gelderland, van 18 november tot 18 december bij Numansdorp, op 20 november bij Goudswaard, Zuidholland, op 24 november in het Verdronken Land van Saeftinge, Zeeland, op 29 november bij Strijen, op 16 december over Rheden, Gelderland, en vanaf 29 december in de Lauwersmeer. Een **Visarend** *Pandion haliaetus* werd nog op 3 november gemeld van de Ventjagersplaten, Zuidholland. Er werden c 19 **Slechtvalken** *Falco peregrinus* doorgegeven waarvan het merendeel in het Zeeuwse en Zuidhollandse-eilandengebied.

KRAANVOGELS TOT GORZEN In november werd nog een 100-tal **Kraanvogels** *Grus grus* waargenomen. Daarna werden nog pleisterende exemplaren gemeld van 5 tot 12 december op de Bolwerksweide bij Deventer, Overijssel, vanaf 28 december op de Slikken van Flakkee, Zuidholland, en op 29 december in de Lauwersmeer. Na vele jaren was er van 5 tot 15 december weer eens een **Kleine Trap** *Tetrax tetrax* te bewonderen bij Grijpskerke, Zeeland (de vogel zou al sinds 29 november aanwezig zijn geweest). Een wel erg late **Regenwulp** *Numenius phaeopus* werd op 26 december gezien bij Terneuzen. Een **Rosse Franjepoot** *Phalaropus fulicarius* zwom op 15 december bij Colijnsplaat, Zeeland. **Middelste Jagers** *Stercorarius pomarinus* werden gemeld op 15 november bij Lauwersoog, Groningen, en op 18 december bij IJmuiden. Naast 11 **Grote Jagers** *S skua* werden nog negen **Zwartkopmeeuwen** *Larus melanocephalus* doorgegeven. Een **Vorkstaartmeeuw** *L sabini* werd op 13 november gemeld van Westkapelle. Ook werd een 11-tal **Geelpootmeeuwen** *L cachinnans* doorgeseind. **Kleine Burgemeesters** *L glaucoides* werden gemeld op 20 november bij De Cocksdorp, op 12 december bij Egmond-binnen, Noordholland, en op 24 december op het strand van Scheveningen, Zuidholland. Vanaf 22 november was de adulte **Grote Burgemeester** *L hyperboreus* weer present op de Brouwersdam en verder waren er nog exemplaren op 3 december bij Camper-

duin en op 11 en 12 december op het Kornwerderzand, Friesland. Op 26 december vloog een adulte **Ross' Meeuw** *Rhodostethia rosea* c 1.5 uur voor de kust van Egmond aan Zee, Noordholland. Een **Grote Stern** *Sterna sandvicensis* verbleef op 11 december bij Neeltje Jans, Zeeland. Een **Zwarte Zeekoet** *Cepphus grylle* werd 11 november gezien bij Camperduin en op 30 november bij Den Helder. **Kleine Alken** *Alle alle* vlogen op 15 november (zeven) en 16 november (twee) langs Camperduin en op 18 december langs Westkapelle. Op 16 november en 3 december werden bij Camperduin ook **Papegaaiduikers** *Fratercula arctica* gemeld. Een **Zomertortel** *Streptopelia turtur* werd op 26 en 27 december gezien op landgoed Vennebroek bij Paterswolde, Drenthe. Een **Hop** *Upupa epops* zat op 29 november op Texel. **Grote Piepers** *Anthus richardi* waren nog op 3 november bij Vlissingen, op 12 november bij Wageningen, Gelderland, en op 21 november bij IJmuiden. **Pestvogels** *Bombycilla garrulus* werden gemeld op 16 november bij Nieuwegein, Utrecht (20), op 16 november bij Vlissingen, op 17 november bij Camperduin, op 18 november in Almelo, Overijssel, op 20 november in Stavoren, Friesland, op 25 november in Gorredijk, Friesland (twee), op 28 november in Den Burg op Texel (zes), op 29 november bij Haarlem, Noordholland (20), op 10 december bij Oud-Beijerland, Zuidholland, en vanaf 25 december in Zeewolde, Flevoland (twee). **Waterspreeuwen** *Cinclus cinclus* pleisterden op 2 november bij Middenmeer, Noordholland, vanaf eind oktober tot 6 november bij Norgerhaven, Drenthe, op 4 november bij Heiloo, Noordholland, van 19 tot 22 november bij Assen, Drenthe, vanaf 18 december bij Den Oever en op 26 december vloog er één over het zuiderhavenhoofd van Scheveningen. De **Kleine Zwartkop** *Sylvia melanocephala* van Lauwersoog liet zich nog tot 17 november bewonderen. Op 2 november werd een **Pallas' Boszanger** *Phylloscopus proregulus* opgemerkt op Texel. Een late **Fitis** *P trochilus* werd op 20 november gemeld bij Noordwijk, Zuidholland. Bij Lauwersoog bleef een **Taigaboomkruiper** *Certhia familiaris* tot 16 december aanwezig. Op de Maasvlakte, Zuidholland, werd een exemplaar gemeld op 7 november. Op 27 november werd, op exact dezelfde plaats als in 1990, bij Baarn, Utrecht, een **Witbandkruisbek** *Loxia leucoptera* ontdekt die tot 9 januari 1994 aanwezig bleef. Kleine aantallen **Grote Kruisbekken** *L pytyopsittacus* werden gemeld, onder andere op 4 november bij Steensel, Noordbrabant, op 5 november op de Loenermark, Gelderland, en ook enkele malen bij Klein Warnsborn, Gelderland. **Dwerggorzen** *Emberiza pusilla* verbleven op 6 november op Texel en op 27 november op Ameland, Friesland.

Ruud M van Dongen, Albertusstraat 4, 5261 AD Vught, Nederland
Hans Gebuis, Boogschutter 30, 3328 KB Dordrecht, Nederland
Peter W W de Rouw, Warande 23, 3705 ZB Zeist, Nederland

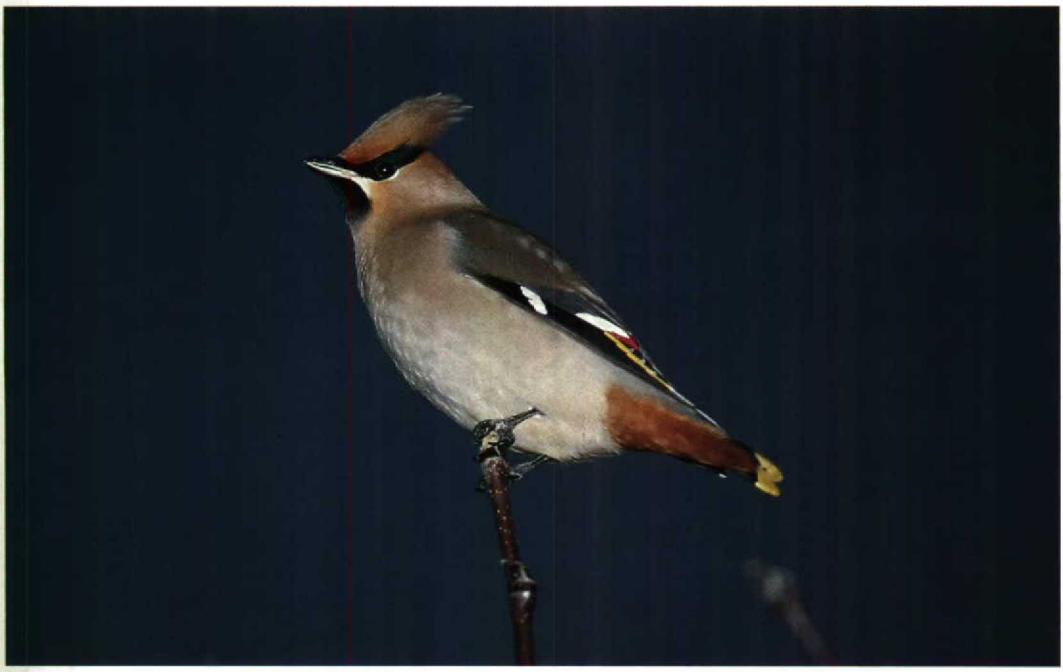
België

DUIKERS TOT VALKEN In het binnenland werden meer **Roodkeelduikers** *Gavia stellata* waargenomen dan gewoonlijk; er waren waarnemingen te Beerse, Antwerpen; Blokkersdijk, Antwerpen; Dendermonde, Oostvlaanderen; Genk, Limburg; Harchies, Hainaut (twee); Lier-Duffel, Antwerpen; Mechelen, Antwerpen; en Orroir, Hainaut. Binnenlandse **Parelduikers** *G arctica* verbleven te Broechem-Oelegem, Antwerpen; Duffel-Rumst, Antwerpen; Harelbeke-Gavers, Westvlaanderen (twee); Kallo-Doel, Oostvlaanderen; Meer, Antwerpen; en Walem, Antwerpen. De grootste binnenlandse groep **Roodhalsfuten** *Podiceps grisegena* betrof vier exemplaren te Walem op 28 november. Late **Grauwe Pijlstormvogels** *Puffinus griseus* vlogen langs Zeebrugge, Westvlaanderen, op 11 november en Oostende, Westvlaanderen, op 11 en 15 november. Op 14 november vloog langs Oostende nog een **Vaal Stormvogeltje** *Oceanodroma leucorhoa*. De juveniele **Kuifaalscholver** *Phalacrocorax aristotelis* bleef tot 3 november te Basse-Wavre, Brabant. Op 8, 11 en 24 november en 4 december waren er waarnemingen te Oostende, op 12 november trok er één langs Wenduine, Westvlaanderen, tussen 13 november en 17 december verbleef er geregeld één in Het Zwin bij Knokke, Westvlaanderen en vanaf 31 december werd het eerste (juveniele) exemplaar voor de Gentse Kanaalzone ontdekt bij Eke, Oostvlaanderen. Op 24 november pleisterde een adulte **Kroeskoppelikaan** *Pelecanus crispus* te Gullegem, Westvlaanderen. Tot 13 november verbleven nog twee **Kleine Zilverreigers** *Egretta garzetta* in Het Zwin bij Knokke en tot 5 december één. De **Grote Zilverreiger** *E alba* die nog tot 4 november bij Harchies zat, keerde vanaf 10 december terug en kreeg van 10 tot 12 december zelfs gezelschap van een tweede exemplaar. Op 13 en 14 november werd er een waargenomen tussen Kwerps en Beisem, Brabant, en op 28 november vloog er één over Arbre, Hainaut. Op 4 en 11 november (!) verbleef een late, juveniele **Purperreiger** *Ardea purpurea* te Uitkerke, Westvlaanderen. Een uitzonderlijke aanvulling op het oktober-nieuws is de waarneming van een groep van c 30 **Zwarte Ooievaars** *Ciconia nigra* boven Mellier, Luxembourg, op 1 oktober. Een **Ooievaar** *C ciconia* (wellicht van het Planckendael-project) was op 20 november aanwezig bij Lippelo, Antwerpen. Van 20 november tot 4 december waren twee witte **Sneeuwganzen** *Anser caerulescens* aanwezig te Doel-Saeftinge. **Roodhalsganzen** *Branta ruficollis* zaten van 24 tot 28 november bij Damme, Westvlaanderen, en van 11 tot 22 december bij Uitkerke. De telling van 86 **Nijl-**

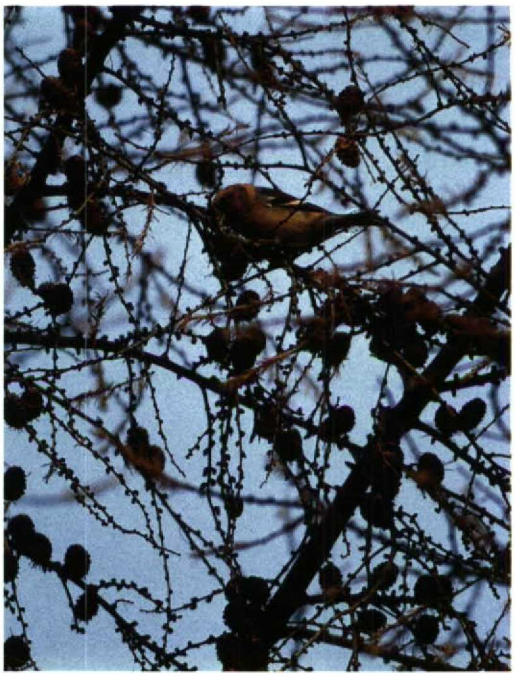

25 Zeearend / White-tailed Eagle *Haliaeetus albicilla*, Lauwersmeer, Friesland, 31 december 1993 *(Piet Munsterman)* **26** Kleine Trap / Little Bustard *Tetrax tetrax*, Grijpskerke, Zeeland, december 1993 *(Hans Gebuis)* **27** Pestvogel / Bohemian Waxwing *Bombycilla garrulus*, Zeewolde, Flevoland, december 1993 *(Chris Schenk)*

28 Roodhalsgans / Red-breasted Goose *Branta ruficollis*, Den Bommel, Zuidholland, december 1993 *(Marten van Dijl)* **29** Witbandkruisbek / Two-barred Crossbill *Loxia leucoptera*, Baarn, Utrecht, 29 november 1993 *(Hans Gebuis)* **30** Waterspreeuw / Dipper *Cinclus cinclus*, Norgerhaven, Drenthe, oktober 1993 *(Rudy Offereins)*

ganzen *Alopochen aegyptiacus* te Maaseik, Limburg, op 2 november, toont aan dat er bij sommige verwilderde soorten één en ander uit de hand loopt. Het mannetje **Siberische Taling** *Anas formosa* dat op 1, 2 en 21 november bij Mechelen zwom, werd nauwelijks serieus genomen. Er waren meer **Krooneenden** *Netta rufina* dan gewoonlijk, met waarnemingen te Beerse (vijf), Blokkersdijk (twee), Broechem, Duffel, Gent, Oostvlaanderen (vijf), Harelbeke (twee), Hofstade, Brabant, Stuivekenskerke, Westvlaanderen, en Zutendaal, Limburg. Het adulte vrouwtje **Ringsnaveleend** *Aythya collaris* bleef weer de gehele periode aanwezig bij Terdonk-Doornzele, Oostvlaanderen, en het mannetje, dat op 3 november terugkeerde naar Blokkersdijk (op 12 november op De Kuifeend, Antwerpen), kreeg vanaf 25 december gezelschap van een tweede, maar gekleurringd mannetje. Er werden heel wat mannetjes **Witoogeend** *A nyroca* opgemerkt: te Neerijse, Brabant, tot 19 november, te Schulen, Limburg, van 4 tot 9 november, te Beernem, Westvlaanderen, op 7 november (twee), te Beveren-Leie, Oostvlaanderen, op 10 november, te Emblem, Antwerpen, van 13 tot 14 november, te Merkem, Westvlaanderen, op 28 november, langs Oostende op 9 december en te Blokkersdijk van 27 tot 31 december. Het enige vrouwtje zat op 13 en 17 november te Stuivekenskerke. Om enkele nieuwe hybriden te introduceren: een **Krakeend x Smient** *A strepera x penelope* zwom te Harelbeke, een **Wilde Eend x Bergeend** *A platyrhynchos x Tadorna tadorna* te Meer, een **Pijlstaart x Wilde Eend** *A acuta x platyrhynchos* te Veurne en een **Witoog- x Kuifeend** *A nyroca x fuligula* te Harelbeke. De gebruikelijke **Kuif- x Tafeleenden** *A fuligula x ferina* zaten te Broechem, Hofstade, Lier-Duffel, Mechelen, Walem en Zonhoven, Limburg (drie verschillende exemplaren). Te Schulen pleisterde op 12 november nog één **Krooneend x Wilde Eend** *N rufina x A platyrhynchos* (produkt van het broedgeval in 1993). Binnenlandwaarnemingen van **IJseenden** *Clangula hyemalis* vonden plaats te Blokkersdijk (drie); op De Kuifeend; te Lier (drie); Merkem; Moerbeke, Oostvlaanderen; Péronnes, Hainaut; en Vorselaar, Antwerpen (drie). De onvolwassen **Kokardezaagbek** *Mergus cucullatus* bleef nog present te Zeebrugge tot ten minste 28 december maar dit is één van de soorten waarvan de wilde herkomst niet meer wordt geloofd. Een mannetje **Rosse Stekelstaart** *Oxyura jamaicensis* dat vanaf 6 november te Merkem verbleef kreeg vanaf 13 november gezelschap van een vrouwtje. Op 28 november verscheen hier zelfs een tweede vrouwtje. Verder zat er van 12 tot 20 november één op Blokkersdijk-De Kuifeend (mannetje), op 13 november één te Roksem, Westvlaanderen, tot 16 november één te Moerbeke en van 28 november tot 26 december één te Hombeek, Antwerpen (alle vrouwtjes). Er vlogen **Rode Wouwen** *Milvus milvus* over Antwerpen-Linkeroever, Antwerpen (drie); Blokkersdijk-Zwijndrecht; Doel-Saeftinge; Dudzele, Westvlaanderen; Lier-Duffel (twee); Meetkerke, Westvlaanderen; en Wenduine. Op 31 december vloog een onvolwassen **Zeearend** *Haliaeetus albicilla* laag over Wuustwezel, Antwerpen. Waarnemingen van **Slechtvalken** *Falco peregrinus* vonden plaats te Aldeneik, Limburg; Angre, Hainaut; Assenede, Oostvlaanderen; Gent; Dudzele; Hensies, Hainaut; Kallo-Doel; Meetkerke; Merkem (twee); Nieuwpoort, Westvlaanderen; Oostakker, Oostvlaanderen; Pommeroeul, Hainaut; Waterland, Oostvlaanderen; en Zeebrugge.

KRAANVOGELS TOT GORZEN De laatste groepen **Kraanvogels** *Grus grus* trokken op 1 november over Brecht, Antwerpen (22) en Schulen (150), op 2 november over Beringen, Limburg (70), Blokkersdijk (24), Duffel (16), Heverlee-Neerijse (27), Mechelen (60) en Roly, Namur (120), op 10 november over Sint-Truiden, Limburg (11) en op 18 november over Tienen, Brabant (auditief). Te Doel-Verrebroek werden op 4 december kortstondig vier pleisterende exemplaren gezien. Op 14 november trok een **Rosse Franjepoot** *Phalaropus fulicarius* langs Oostende en van 10 tot 12 december zat er één ver in het binnenland, te Harchies. **Zwartkopmeeuwen** *Larus melanocephalus* werden nog gezien te Schoten, Antwerpen, op 12 november, te Kluizen, Oostvlaanderen, op 17 november en te Schelle, Antwerpen, op 27 december. Te Oostende werd op 15 november nogmaals een eerste-winter **Dwergmeeuw** *L minutus* met donkere bovenvleugels opgemerkt (cf Dutch Birding 15: 288, 1993). Een late, juveniele **Vorkstaartmeeuw** *L sabini* trok op 15 november langs Wenduine. Adulte **Grote Burgemeesters** *L hyperboreus* verbleven te Oostende op 11 november en te Zeebrugge op 5 december. Op 21 november vloog een **Hop** *Upupa epops* over de autosnelweg te Halle-Zandhoven, Antwerpen. Een adult mannetje **Pestvogel** *Bombycilla garrulus* kon op 20 en 21 november bekeken en gefotografeerd worden te Broechem. Van 1 tot 4 november verbleef na het exemplaar van 25 tot 28 oktober opnieuw een **Pallas' Boszanger** *Phylloscopus proregulus* te Zeebrugge en op 3 november werd hier een tweede exemplaar ontdekt. Er zaten **Siberische Tjiftjaffen** *P collybita tristis* te Heist, Westvlaanderen, op 1 november en een ander exemplaar op 2 november te Blokkersdijk. Op 1 en 2 november verbleef een **Buidelmees** *Remiz pendulinus* nog te Harchies. Een mannetje **Grijze Gors** *Emberiza cia* zou op 21 november kortstondig te Beerse zijn gezien in een groep Vinken *Fringilla coelebs*.

Deze waarnemingenlijst kwam tot stand met medewerking van Hugues Dufourny (Henegouwen), Koen Leysen (Schulen), Philippe Smets (Tienen), Dirk Symens (VLAVICO), Erik Vanloo (Oostendse), Willy Verschueren (Linkeroever) en Frederik Willemyns (Mergus). Ook de hulp van al diegenen die (hun) waarnemingen meedeelden op de Belgische Dutch Birding-vogellijn (03-4880194) was hier onontbeerlijk.

Gerald Driessens, Bosstraat 44, 2500 Lier, België

DB Actueel

'Twitching' 1993 Na een aantal jaren met een voor fanatieke vogelaars beter najaar dan voorjaar, bracht 1993 eindelijk weer eens een goed voorjaar (wat dan ook gelijk werd 'afgestraft' met een matig najaar, althans vanuit de optiek van de soortenjager). In totaal werden in 1993 tenminste 315 soorten vastgesteld en afhankelijk van het lot van een aantal beoordeelsoorten zal het uiteindelijke aantal rond de 320 uitkomen, een gemiddelde score. Het aantal nieuwe soorten voor Nederland zal waarschijnlijk twee (hooguit drie) bedragen; hierover zal pas na behandeling van de desbetreffende gevallen door de CDNA meer duidelijkheid ontstaan.

De eerste maanden van het jaar leverden weinig bijzonders op, met uitzondering van een adulte Kleine Burgemeester *Larus glaucoides* bij Vlissingen, Zeeland, en een hybride Ringsnavel- x Kuifeend *Aythya collaris x fuligula* tussen Abcoude, Utrecht, en Amsterdam, Noordholland, in begin februari. Nog zo'n hybride werd in april bij Vlaardingen, Zuidholland, waargenomen. Eind maart ontdekte Arend Wassink een vrouwtje Koningseider *Somateria spectabilis* bij De Cocksdorp op Texel, Noordholland, de zesde voor Nederland en het tweede vrouwtje. Deze vogel bleef tot c 20 mei ter plaatse en dook in november opnieuw op. Verder leverden deze maanden drie verspreide Bronskopeenden *Anas falcata*, algemeen beschouwd als 'van dubieuze herkomst'.

Vanaf begin april zette het voorjaarsoffensief in met op de negende de melding van een langstrekkende Goudlijster *Zoothera dauma* bij Breskens, Zeeland (nog in behandeling bij de CDNA), de eerste van maar liefst vijf Baardgrasmussen *Sylvia cantillans*, alle op de Waddeneilanden en alle helaas niet twitchbaar, en op de 24e een overtrekkende Dwergarend *Hieraaetus pennatus* over de Keersluisplas, Flevoland (tweede geval). Op 28 april ontdekte Fokko Padmos een Vale Gier *Gyps fulvus* bij Durgerdam, Noordholland, die daar tot 3 mei aanwezig bleef. Na aflezing van de ringen kon de herkomst met zekerheid getraceerd worden. Voor ieder die deze vogel gezien had was het (mits de telregels wat ruimhartig geïnterpreteerd worden) een nieuwe soort, niet verwonderlijk omdat de andere twee aanvaarde gevallen stammen uit 1904 en 1930. Begin mei werd de goede lijn voortgezet met de derde Citroenkwikstaart *Motacilla citreola* voor Nederland, een door Peter de Vries ontdekt mannetje, op de vierde en de gehele volgende dag aanwezig. Na de gier betekende dit in één week tijd de tweede nieuwe soort voor (vrijwel) alle soortenjagers. Na enkele rustige weken volgde op 26 mei een Kleine Zwartkop *Sylvia melanocephala* bij de 'tuintjes' op de noordpunt van Texel, wederom ontdekt door Arend Wassink (vierde geval). Behalve voor de c 15 vogelaars die de vogel van mei 1983 in de Eemshaven, Groningen, gezien hadden was dit de derde nieuwe soort van het voorjaar voor vogelend Nederland. Zuid-Limburg was de plek voor zeldzame ondersoorten: er broedde voor het eerst sinds 1933 een paartje 'Roodbuikwaterspreeuwen' *Cinclus cinclus aquaticus* en in de omgeving van Vaals en Mechelen werden voor het eerst met zekerheid (broedende) 'Kortsnavelboomkruipers' *Certhia familiaris macrodactyla* vastgesteld, een nieuwe ondersoort voor de Nederlandse lijst. De tweede helft van mei verbleef een adult mannetje Bosgors *Emberiza rustica* bij Oosterend op Terschelling, Friesland. De drie waargenomen Orpheusspotvogels *Hippolais polyglotta* in mei en juni (Rottumeroog, Groningen, Hollands Ankeveen, Noordholland en Flediteweg, Flevoland) betekenden het 12e tot en met 14e geval en een 'moeilijk' zingende Noordse Nachtegaal *Luscinia luscinia* bij Ruigoord, Noordholland, bood veel stof tot discussie. Onder de vier Roodkopklauwieren *Lanius senator* in mei en juni bevond zich een 'Balearische Roodkopklauwier' *L s badius*, bij Voorhout, Zuidholland, op 5 juni, een nieuwe ondersoort voor Nederland. Op 12 juni werd het voorjaar bekroond met een Blonde Ruiter *Tryngites subruficollis* in de Lauwersmeer, Friesland, ontdekt door Paul Knolle en Bernadette Balten (achtste geval). Deze bleef aanwezig tot de 17e; het betrof het eerste 'twitchbare' geval van deze hooggewaardeerde soort sinds 1986.

De zomermaanden boden afleiding in de vorm van c zes Graszangers *Cisticola juncidis*, alle in Zeeland, en een aantal Vale Pijlstormvogels *Puffinus yelkouan*, vrijwel allemaal (zoals gebruikelijk) langs Camperduin, Noordholland. Het hoogtepunt van de zomer vormde de door Dirk Moerbeek ontdekte Bairds Strandloper *Calidris bairdii* bij Julianadorp, Noordholland (derde geval) op 31 juli en 1 augustus; de eerste sinds 1981 en daarom voor zeer velen een nieuwe soort. Een overtrekkende Slangearend *Circaetus gallicus* op Terschelling betekende een dag later het zevende geval voor Nederland maar van deze vogel kon slechts één waarnemer genieten. Op 20 augustus zagen Klaas Eigenhuis en Dirk Moerbeek laat in de avond een Purperkoet *Porphyrio porphyrio* langs de Oostvaardersdijk, Flevoland, waarvan zowel de ondersoort als de herkomst onduidelijk bleef, mede omdat de vogel niet meer teruggevonden kon worden. Op 31 augustus werd een Grauwe Fitis *Phylloscopus trolichoides* gevangen op Schiermonnikoog, Friesland.

Hét wapenfeit van de maand september was de melding van een adulte Lachmeeuw *Larus atricilla* die op de 25e en 28e midden in Harderwijk, Gelderland, gezien en (helaas zeer matig) gefotografeerd werd en die mogelijk nog in oktober aanwezig was. Indien de documentatie voldoende overtuigend blijkt voor aanvaarding betekent dit een (lang verwachte) nieuwe soort voor Nederland. Helaas werd het nieuws te laat bekend om anderen in staat te stellen de vogel te aanschouwen en de determinatie zeker te stellen. Van 19

[Dutch Birding 16: 42-44, februari 1994]

tot 21 september zat een nog niet met zekerheid gedetermineerde tapuit *Oenanthe* op Vlieland, Friesland. Volgens sommige waarnemers was het vrijwel zeker een Izabeltapuit *O isabellina* (niet eerder in Nederland vastgesteld) maar volgens anderen 'gewoon' een Tapuit *O oenanthe* en weer anderen hebben (nog) geen definitieve mening. Een Alpengierzwaluw *Apus melba* vloog op 17 september enige uren bij Westkapelle, Zeeland. Een lastig te determineren vrouwtje Withalsvliegenvanger *Ficedula albicollis* werd medio september op Schiermonnikoog op video vastgelegd (en de volgende dag gefotografeerd) en zal de CDNA-leden nog heel wat uren bezighouden.

Oktober bood een breed scala aan leuke soorten waaronder een kortstondig aanwezige Kortteenleeuwerik *Calandrella brachydactyla* op Terschelling, een jong mannetje Bonte Tapuit *O pleschanka* op Vlieland (vierde geval) en een flink aantal uit het noorden afkomstige Taigaboomkruipers *C f familiaris*. De DBA-vogelweek op Texel revancheerde zich na een aantal magere jaren, ondanks een matige opkomst, met een Hop *Upupa epops*, een juveniele Roze Spreeuw *Sturnus roseus*, twee Pallas' Boszangers *P proregulus* en op de 21e een Izabelklauwier *L isabellinus*, nieuw voor Nederland maar helaas zeer kortstondig aanwezig. Rond 25 oktober werd gezien hoe een Ruigpootuil *Aegolius funereus* zich doodvloog tegen een ruit in Zwolle, Overijssel; dit zou het eerste geval sinds 1987 betekenen. Op 28 oktober werd op Schiermonnikoog de tweede Maskergors *E spodocephala* voor Nederland gevangen maar ook deze vogel kon niet door veel vogelaars bekeken worden. Op 30 oktober ontdekte Ronald de Lange de tweede Kleine Zwartkop voor 1993, opnieuw een mannetje en ditmaal bij Lauwersoog, Groningen. Deze vogel bleef tot zeker 18 november aanwezig, zich schijnbaar weinig aantrekkend van de vroege vorstperiode. Later in november bevond zich enige dagen een mannetje Ringsnaveleend langs de Oostvaardersdijk. Eind november ontdekte Ruud van Beusekom een jong mannetje Witbandkruisbek *Loxia leucoptera* (op leeftijd te brengen door de spitse staartpennen en de oranjeachtige kleur met gelige stuit) bij Baarn, Utrecht, dat tot in 1994 aanwezig bleef, op dezelfde plek waar tijdens de invasie van 1990-91 een mannetje en een vrouwtje van deze soort werden gezien. Minstens zoveel bekijks trok een Kleine Trap *Tetrax tetrax* die van 29 november tot 16 december bij Grijpskerke, Zeeland, verbleef. Dit betrof het eerste geval sinds 1988, de eerste twitchbare na gevallen in 1983, 1986 en 1987 en de zesde levende voor Nederland (na c 36 vondsten van voor 1959). Een Kokardezaagbek *Mergus cucullatus* bij de Brouwersdam, Zuidholland, hield in november en december de gemoederen bezig. Enige kans om een plekje op de Nederlandse lijst te veroveren maakt de soort waarschijnlijk niet, al deed deze vogel zijn best eventuele ringen verborgen te houden en er zo 'wild' mogelijk uit te zien. Een veel betere soort was de adulte Ross' Meeuw *Rhodostethia rosea* die op 16 december c 1.5 u voor de kust van Egmond aan Zee, Noordholland, vloog (vierde geval).

Met betrekking tot de ranglijst van het Nederlandse vogelen veranderde er in 1993 niet veel. De meeste 'toppers' voegden twee tot drie nieuwe soorten toe aan hun totaal. Gerard Steinhaus (+2) bleef koploper, nu met 379, Klaas Eigenhuis (+3) naderde tot op één soort en Edward van IJzendoorn (+3) en Gerald Oreel (+2) wisselden stuivertje op plaats drie en vier, met respectievelijk 378 en 377 soorten. Eus van der Burg staat vijfde met 376, Hans ter Haar zesde met 374. Pieter Bison miste door zijn verblijf in Yemen de Citroenkwikstaart en de Vale Gier en zakte naar plaats zeven, die hij nu deelt met Jan van der Laan (373). Aart Vink (372) en Wim van der Schot (371) completeren de top-10. Lager in de top 30 kwamen veel vogelaars met de Bairds Strandloper en de Kleine Zwartkop tot vier nieuwe soorten. Max Berlijn (28e) kwam met de Blonde Ruiter zelfs tot vijf en het meeste geluk had Enno Ebels (14e), met zes nieuwe soorten, waaronder Blonde Ruiter, Bairds Strandloper, Papegaaiduiker *Fratercula arctica* (langs Camperduin op 6 augustus, tijdens één van zijn pogingen om de Vale Pijlstormvogel te 'scoren') en Izabelklauwier (waarbij hij door gelukkig toeval als enige uit de top 30 aanwezig was). De resultaten van 1992 konden definitief verwerkt worden, omdat de Rotszwaluw *Ptyonoprogne rupestris* van Breskens werd afgewezen en de donsstormvogel *Pterodroma feae/madeira/mollis* van Camperduin weliswaar als 'superspecies' werd aanvaard maar volgens de telregels die zijn opgesteld (en binnenkort gepubliceerd zullen worden) door de 'Club 400 io' niet op soort-niveau geteld zou mogen worden (net als bijvoorbeeld een 'kleine goudplevier' *Pluvialis dominica/fulva* of een ongedetermineerde arend *Aquila*). Van de Roze Pelikaan *Pelecanus onocrotalus* bleven door de CDNA uiteindelijk de gevallen van 1987-88 en 1990 gehandhaafd en dus alleen die van van 1974 niet. De Grote Pijlstormvogel(s) *P gravis* van 1977 werd(en) opnieuw afgewezen. Per saldo behield Gerard hierdoor zijn minimale voorsprong op Klaas. Voor 1993 kunnen de Purperkoet (die Klaas wel zag en Gerard niet) en de tapuit van Vlieland (die Gerard wel zag en Klaas niet) misschien nog voor verschuivingen zorgen. Eventuele veranderingen lager in de top kunnen nog optreden doordat de Indigogors *Passerina cyanea* van Amsterdam, Noordholland, uit 1989 nog in behandeling is. Dit geval is (voorlopig) meegeteld in bovenstaande totalen. Het feit dat de Aziatische Goudplevier *Pluvialis fulva* van Middelburg, Zeeland, uit september 1991 na hercirculatie is aanvaard als (ongedetermineerde) 'kleine goudplevier' zorgde voor bijstelling van de totalen bij diegenen die de *fulva* van Texel in dezelfde maand niet gezien hebben. Al met al steeg het aantal waarnemers met meer dan 350 soorten tot c 40.

Voorzover bekend werd er in 1993 geen serieuze poging ondernomen het jaarrecord van Theodoor Muusse te verbeteren. Wel werden er enkele succesvolle *big days* gehouden. Het landelijke record (160) werd op 11 mei flink aangescherpt tot 163 door Sander Lagerveld, Raymond van Splunder, Wim van Splunder en Chris Winter. Een iets té verdachte Canadese Gans *Branta canadensis* en een niet nader gede-

termineerde Alk/Zeekoet *Alca torda/Uria aalge* zijn in dit totaal niet meegeteld. Roy de Haas, Leo Heemskerk, Jan van der Laan en Willy Leurs kwamen op 15 mei tot een evenaring van het nieuwe record, met als kanttekening dat van de twee Ooievaars *Ciconia ciconia* te Voorst, Gelderland, niet geheel duidelijk is of één van deze vogels wel wild genoeg is om mee te tellen. Op 10 mei ('maffe maandag') werden tussen 05:15 en 19:30 vanaf de trektelpost Breskens 126 soorten geteld (waaronder negen Purperreigers *Ardea purpurea*, twee Zwarte Wouwen *Milvus migrans*, twee Visarenden *Pandion haliaetus*, vier Lachsterns *Gelochelidon nilotica*, een Kortteenleeuwerik, twee Roodkeelpiepers *Anthus cervinus*, 18 Wielewalen *Oriolus oriolus* en 23 Ortolanen *E hortulana*), een absoluut record voor een *big day* vanaf één vast punt. De tweede *big day*-wedstrijd op de fiets binnen de gemeentegrenzen van Katwijk, Zuidholland, werd op 22 mei gewonnen door het team van Bas van der Burg, Dirk van der Plas en Casper Zuyderduyn met 94 soorten. Binnen 10 uur werden door vijf teams te zamen in totaal 105 soorten waargenomen. Een wedstrijd tussen een zestal teams tijdens de Texel-week leverde op 20 oktober een winnende score op van 108 soorten voor Frank Bos, Aart Vink en Wim Wiegant.

Met dank aan Leo Heemskerk en Gerard Steinhaus voor het bijhouden van de ranglijsten. ENNO B EBELS

Grote Trap bij Meddo Vanaf 15 februari 1994 bevond zich een (bijna) adult mannetje Grote Trap *Otis tarda* bij Meddo, ten noorden van Winterswijk, Gelderland. Enkele keren vloog de vogel de Duitse grens over. Hij was ongeringd en zeer schuw. Tot zondag 20 februari werd zijn aanwezigheid slechts in kleine kring bekend gemaakt. Daarna kon hij nog tot en met tenminste zaterdag 26 februari worden bewonderd. Aangezien de aantallen in de voormalige DDR de laatste jaren sterk zijn achteruitgegaan, wordt door velen verondersteld dat dit wel eens de laatste ongeringde Grote Trap voor Nederland kan zijn geweest. In westelijk Duitsland werd deze winter behalve deze vogel tot op heden geen geval bekend (Peter Barthel pers meded). De soort werd voor het laatst in Nederland gezien in de winter van 1986/87 toen 20 exemplaren werden geteld. Een deel van de gevallen betrof toen geringde exemplaren van een Duits reïntroductieproject die hun natuurlijke schuwheid hadden verloren. ARNOUD B VAN DEN BERG

Middelste Bonte Specht bij Epen Op zaterdagmiddag 19 februari 1994 ontdekten Max Berlijn en Oscar Endtz tijdens het zoeken naar Taigaboomkruipers *Certhia familiaris* in het Vijlener- en Elzetterbos bij Epen, Limburg, een mannetje Middelste Bonte Specht *Dendrocopos medius*. De vogel maakte geen geluid en leek geen territorium te hebben. Ondanks langdurig zoeken door een groot aantal personen kon de vogel de volgende dag niet meer worden teruggevonden. Indien aanvaard wordt dit het derde geval sinds 1980 van deze tot en met 1973 in Twente, Overijssel, broedende soort. Vorige gevallen betroffen een vogel die van 1 december 1985 tot en met 15 februari 1986 te Amelisweerd, Utrecht, verbleef en een adult exemplaar dat op 19 juni te Kaatsheuvel, Noordbrabant, werd gezien.
ARNOUD B VAN DEN BERG

ESCAPE TWITCHING

WHY NOT GIVE ESCAPES A TRY?

we put any bird, on any list, anyway

DO NOT **MISS IT!**

escape - info-line 020-6647549
escape - hot-line 01718-26271

NEWS YOU CAN TRUST, FROM THE TEAM YOU KNOW

Word lid van SOVON

SOVON is een vereniging waarin de vogeltellers van Nederland georganiseerd zijn. De resultaten van tellingen en inventarisaties worden beleidsondersteunend gebruikt door o.a. Vogelbescherming Nederland, Min. van Landbouw en Staatsbosbeheer.
Steun ons door lid te worden. Individuele leden betalen maar F 15,- per jaar en ontvangen daarvoor viermaal SOVON-Nieuws. Voor groepen is de contributie afhankelijk van het aantal leden.

Vraag informatie bij **SOVON**,
Rijksstraatweg 178,
6573 DG Beek-Ubbergen,
tel: 08895-43753.

het Vogeljaar

Het tijdschrift 'Het Vogeljaar' verschijnt zes maal per jaar en houdt haar lezers al ruim 40 jaar op de hoogte van de laatste ontwikkelingen op het gebied van vogelstudie en vogelbescherming.

'Het Vogeljaar' wordt als het meest informatieve vogeltijdschrift in de Benelux beschouwd.

Omdat het geen commercieel blad is kan de abonnementsprijs uiterst laag worden gehouden.

Door overmaking van *f* 25,- op postbanknummer **964 472** ten name van 'Het Vogeljaar', Boterbloemstraat 20, 5321 RR Hedel (04199 - 1967), onder vermelding '**nieuwe abonnee**' ontvangt u als welkomstgeschenk onze nieuwe veertiendaagse Vogelkalender, waarvan u na gebruik een vogelboekje overhoudt.

Swift

"AUDUBON SOCIETY" de int. Ornithologen vereniging heeft Swift toestemming gegeven de naam "Audubon" te gebruiken, mits deze kijkers voldoen aan de specificaties voor een ideale natuurkijker. Verkrijgbaar in respectievelijk 8,5 x 44 BWCF, 7 x 35 DCF (waterproof) en 10 x 50 BWCF. Vraag naar onze gratis katalogus.

technolyt
Industrieweg 35 1521NE Wormerveer
Tel. 075-282204/285767 Fax 075-213663

DUTCH BIRDING

Tweemaandelijks tijdschrift voor elke fervente vogelaar

Schrijf voor informatie naar:
Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam

Oriental Bird Club

The Club's region of interest embraces the entire Indian Subcontinent, South East Asia, the Philippines, Taiwan and much of Indonesia and China.

It is open to all ornithologists throughout the world who share an interest in the region's birds and their conservation.

Members receive two Bulletins and a journal 'Forktail' annually, keeping them in touch with the latest developments in Oriental ornithology.

JOIN TODAY

Membership costs £12 per annum.

For further details or to join (enclose your fee), write to ORIENTAL BIRD CLUB, c/o THE LODGE, SANDY, BEDFORDSHIRE SG19 2DL.

NOS OISEAUX

The Swiss ornithological journal appears four times a year (approximately 250 pages) and publishes articles and reports in French, with abstracts in German and English covering the central European avifauna, particular emphasis is placed on original contributions.

Annual subscription: 33 Swiss Francs.

A free copy may be obtained by writing to the following address:

Administration de NOS OISEAUX
Marcel S. Jacquat
c/o Musée d'histoire naturelle
Av. Léopold-Robert 63

2300 LA CHAUX-DE-FONDS, SWITZERLAND

DUTCH BIRDING
TRAVEL-REPORTS SERVICE

- **When you are planning a birding trip or holiday abroad, ask for recent reports of fellow birdwatchers**
- **Many items available, in English as well as in Dutch**
- **Reasonably priced (non-profit base)**
- **All kinds of bird, nature and travel-reports urgently required**

For a free (only p&p costs) catalogue and other information please contact:

DIRK DE MOES
POSTBUS 94
3956 ZS LEERSUM
THE NETHERLANDS
✆ 03434 - 57501

Dutch Birding

International journal on Palearctic birds

Chief editor Arnoud van den Berg (+31-23378024)

Deputy chief editor Enno Ebels (+31-30961335)

Executive editor André van Loon (+31-206997585)

Photographic editor René Pop (+31-104508879)

Editorial board Marc Argeloo, Ferdy Hieselaar, Graham Holloway, Peter Meininger and Frank Rozendaal

Editorial advisory board Christine Barthel (Germany), Peter Barthel (Germany), Gerald Driessens (Belgium), Klaas Eigenhuis (Netherlands), Dick Forsman (Finland), Ted Hoogendoorn (Netherlands), Lars Jonsson (Sweden), Killian Mullarney (Ireland), Hans Schekkerman (Netherlands), Hadoram Shirihai (Israel) and Peter Symens (Saudi Arabia)

Editors: Dutch Birding, Postbus 116, 2080 AC Santpoort-Zuid, Netherlands (fax +31-23376749)

Photographic editor: Dutch Birding, c/o René Pop, Floris Burgwal 54, 2907 PH Capelle aan den IJssel, Netherlands

Subscription administration: Dutch Birding Association, c/o Anja Nusse, Symfoniestraat 21, 1312 ET Almere, Netherlands

Board: Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Netherlands

Dutch Rarities Committee: CDNA, Postbus 45, 2080 AA Santpoort-Zuid, Netherlands

Editorial assistants Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Hans Gebuis, Hans van der Meulen, Peter de Rouw and Jaap Schelvis

Production and lay-out André van Loon and René van Rossum

Advertising Peter Meijer (+31-348031905, fax +31-348020394)

Subscriptions 1994: NLG 52.50 (Netherlands), BEF 1150.00 (Belgium), NLG 60.00 (other countries inside Europe) and NLG 70.00 (countries outside Europe, airmail). Giro account (Netherlands) 01 50 697; giro account (Belgium) 000 1592468 19; bank account 54 93 30 348 of ABN•AMRO (Bilthoven). All accounts are in the name of the Dutch Birding Association. Payment may also be made by credit card (Access, Eurocard, MasterCard or Visa). Please indicate the account number and expiry date and append a signature. Note: This method of payment is not applicable to subscribers resident in the Netherlands and Belgium.

Dutch Birding is a bimonthly journal with issues in February, April, June, August, October and December. It publishes original articles and notes on morphology, systematics, occurrence and distribution of birds in the Benelux, Europe and elsewhere in the Palearctic region. It also publishes contributions on birds in the Asian-Pacific region and other regions.

The Dutch, English and scientific bird names follow: the *List of Dutch bird species 1994* by A B van den Berg (1994, Santpoort-Zuid); *The 'British Birds' list of English names of Western Palearctic birds* by British Birds (1993, Blunham); the list compiled by C S Roselaar in the Dutch edition of *The illustrated encyclopedia of birds of the world* by C M Perrins (1991, Weert); and *Distribution and taxonomy of birds of the world* by C G Sibley & B L Monroe Jr (1990, New Haven).

Manuscripts should be typewritten or printed with double line-spacing and wide margins on both sides. Word-processed manuscripts should preferably also be submitted on diskette (either in Macintosh or MS-DOS format). More information is available from the editors.

A schedule of payment rates for authors, photographers and artists is available from the editors.

Dutch Birding Association

Board Gijsbert van der Bent (president, +31-171813606), Chris Quispel (secretary, +31-71124825), Arnold Veen (treasurer), Arnoud van den Berg, Roy de Haas and Peter Meijer

Board assistants Theo Admiraal, Gerald Driessens, Ron van den Enden, Hans Gebuis, Ger Meesters, Anja Nusse, Ferry Ossendorp, Wim van der Schot and Kees Tiemstra

Dutch Birding Travel-reports service (DBTRS) Dirk de Moes, Postbus 94, 3956 ZS Leersum, Netherlands (+31-343457501)

Dutch Rarities Committee (CDNA)

Members Edward van IJzendoorn (chairman, +31-23391446), Karel Mauer, Jan van der Laan, Kees Roselaar, Jelle Scharringa (secretary, +31-30523801), Hans Schekkerman, Gerard Steinhaus and Wim Wiegant (archivist)
The CDNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithological Union

© 1994 Stichting Dutch Birding Association. The copyright of the photographs and drawings remains with the photographers and artists. ISSN 0167-2878.

Printed by Albédon/Klop BV, Postbus 3211, 2220 CE Katwijk, Netherlands

Dutch Birding

Jaargang 16 nummer 1 februari 1994 *Volume 16 number 1 February 1994*

Artikelen

1 Field identification of Dunn's, Bar-tailed Desert and Desert Larks *Hadoram Shirihai*

9 Siberische Sprinkhaanzanger bij Castricum in oktober 1991 *Henk-Jan Udding & Q L (Rienk) Slings*

Mededelingen

12 Hybride Ringsnaveleend x Kuifeend bij Abcoude in januari-februari 1993 *Robert Keizer*

15 Bairds Strandloper bij Julianadorp in juli-augustus 1993 *Dirk J Moerbeek*

18 Juvenile Barn Swallow moulting flight-feathers in July in the Netherlands *Bennie van den Brink*

19 Crested and Thekla Larks in Morocco *Magnus Ullman*

20 Notes on Sillem's Mountain-finch, a recently described species from western Tibet *C S (Kees) Roselaar*

Asian-Pacific birds

26 Selangor International Bird Race 1993 *Arnoud B van den Berg & Cecilia A W Bosman*

Recensies

27 *Handbook of the birds of Europe, the Middle East and North Africa – the birds of the Western Palearctic. Volumes 6 (warblers)* by S Cramp (editor) *and 7 (flycatchers to shrikes)* by S Cramp & C M Perrins (editors) *Graham J Holloway*

27 *Oiseaux nicheurs de Famenne. L'atlas de Lesse et Lomme* door J-P Jacob & M Paquay *Johan Bekhuis*

28 *Birds of Bahrain* by T Nightingale & M Hill *Guido O Keijl*

28 *Wel of niet boren op het Friese Front? Verschillende standpunten vergeleken* door M F Leopold & C J Camphuysen (redactie) *André J van Loon*

DBA-nieuws

29 Nieuwe Dutch Birding-autosticker; New Dutch Birding sticker

29 **Corrigenda**

Aankondigingen & verzoeken

30 BirdLife International World Conference on 12-18 August 1994; Bird migration survey in Israel in autumn of 1994; Birds of Jordan; Broedvogelatlas Malopolska, Polen; OBC/In Focus Conservation Awareness Award; Ornithos, a new French journal for birders; Rode lijst van bedreigde en kwetsbare vogelsoorten in Nederland; Vogels van Zuid-Kennemerland en Haarlemmermeer; Trekvogelproject 'Spring in The Straits'

WP reports

31 WP reports: November-December 1993 *Arnoud B van den Berg*

Recente meldingen

36 Nederland: november en december 1993 *Ruud M van Dongen, Hans Gebuis & Peter W W de Rouw*

38 België: november en december 1993 *Gerald Driessens*

DB Actueel

42 'Twitching' 1993; Grote Trap bij Meddo; Middelste Bonte Specht bij Epen

Voorplaat: Grote Trap *Otis tarda*, Teuge, Gelderland, februari 1985 *(René Pop)*
Front cover: Great Bustard *Otis tarda*, Teuge, Gelderland, Netherlands, February 1985 *(René Pop)*

Abstracted/indexed in: Auk, Ecological Abstracts, Emu, GEOBASE (Geo Abstracts Database), Ibis, Ornithologische Schriftenschau, Wildlife Review, Zoological Record